

AZ EFTA FELÜGYELETI HATÓSÁG**2004. június 30-i****148/04/COL határozata a környezetvédelmi adóra vonatkozó intézkedésekről****(NORVÉGIA)**

(2004/C 319/08)

AZ EFTA FELÜGYELETI HATÓSÁG,

TEKINTETTEL az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásra ⁽¹⁾ és különösen annak 61–63. cikkeire,

TEKINTETTEL az EFTA tagállamok által a Felügyeleti Hatóság és egy Bíróság létrehozásáról megkötött megállapodásra ⁽²⁾ és különösen annak 24. cikkére és a 3. jegyzőkönyvére ⁽³⁾,

TEKINTETTEL az Állami Támogatás Területén Érvényes Eljárási és Lényegi Szabályokra ⁽⁴⁾ és különösen annak 15. cikkére ⁽⁵⁾,

TEKINTETTEL a Hatóságnak a hivatalos vizsgálati eljárás megindítására vonatkozó határozatára ⁽⁶⁾,

FELSZÓLÍTVÁ az érdekelt feleket arra, hogy a Hatóság Állami Támogatási Iránymutatásának ⁽⁷⁾ 5. fejezetében meghatározott rendelkezések szerint nyújtsák be az észrevételeiket ⁽⁸⁾ és tekintettel a felek észrevételeire,

MIVEL:

I. TÉNYEK**A. ELJÁRÁS**

A 2002. július 26-i határozat által a Hatóság egy, a Felügyeleti és Bíróság Határozat 3. jegyzőkönyve I. részének 1. cikke (2) bekezdése által előírt hivatalos vizsgálati eljárást kezdeményezett.

⁽¹⁾ A továbbiakban „az EGT-megállapodás”.

⁽²⁾ A továbbiakban a „Felügyeleti és Bíróság Megállapodás”.

⁽³⁾ Meg kell jegyezni, hogy a Felügyeleti és Bíróság Megállapodás 3. jegyzőkönyve az EFTA tagállamok között a Felügyeleti Hatóság és egy Bíróság létrehozásáról szóló 2001. december 10-i 3. jegyzőkönyvét módosító megállapodását követően 2003. augusztus 28-án hatályba lépett. Ezek a módosítások az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendeletet belefoglalták a 3. jegyzőkönyvbe.

⁽⁴⁾ Az EGT-megállapodás 61. és 62. cikkeinek és a Felügyeleti és Bíróság Megállapodás 3. jegyzőkönyve 1. cikkének alkalmazásáról és értelmezéséről szóló iránymutatást az EFTA Felügyeleti Hatóság 1994. január 19-én fogadta el és adta ki és a Hivatalos Lap 1994.9.3-i L 231. számában és a Hivatalos Lap 1994.9.3-i 32. EGT-kiegészítésében került kihirdetésre, amit legutóbb a Hatóság 2004. március 31-i, még nem kihirdetett 62/04/COL határozata módosított; a továbbiakban a „Hatósági Állami Támogatási Iránymutatás”.

⁽⁵⁾ A 2001. május 23-i 152/01/COL hatósági határozat (HL L 237., 2001.9.6., 16. o.) által a Környezetvédelmi Támogatásról szóló Hatósági Állami Támogatási Iránymutatás által elfogadott és az EGT-kiegészítésben (HL 6., 2002.1.24.) kihirdetett, a Környezetvédelmi Támogatásról szóló Állami Támogatási Iránymutatás 15. fejezete; a továbbiakban a „Környezetvédelmi Iránymutatás”.

⁽⁶⁾ A környezetvédelmi adóra vonatkozó intézkedésekről (Norvégia) szóló, 2002. július 26-i 149/02/COL EFTA felügyeleti hatósági határozat, HL L 31., 2003.2.6., 36. o.) és HL 8., 2003.2.6., 2. o. EGT-kiegészítése.

⁽⁷⁾ Különösen az Iránymutatás 5.3.2. pontja.

⁽⁸⁾ Az EFTA államokat, az EU tagállamokat és az érdekelt feleket a nyitó határozatokról tájékoztató és az azokat az erre vonatkozó észrevételeiknek az értesítés kihirdetését (HL C 105., 2003.5.1., 38. o. és a HL 22., 2003.5.1. EGT-kiegészítése) követő két héten belül történő benyújtására felhívó értesítés.

A 2002. július 26-án kelt levél (02-5603-D sz. dok.) által – amelyet faxon elküldtek került Norvégia Európai Unióbéli Missziójának – a Hatóság felkérte a norvég kormányt arra, hogy nyújtsa be az észrevételeit a nyitó határozatról és adja meg a Hatóság számára a kérdéses intézkedések felméréséhez szükséges összes információt. A norvég kormány válaszában a határozatról szóló értesítéstől számított két hónapon belül (azaz 2002. szeptember 26-ig) kellett megérkeznie a Hatósághoz.

A norvég hatóságok és a Hatóság képviselői 2002. szeptember 3-án Brüsszelben találkoztak.

A határidő egyszeri meghosszabbítását követően a norvég kormány benyújtotta az észrevételeit a hivatalos vizsgálati eljárás megkezdéséről és a pénzügyminisztérium 2002. október 7-én kelt levele által benyújtott némi kiegészítő információt, amely levelet a Hatóság 2002. október 10-én kapott kézhez és regisztrált (02-7327-A sz. dok.).

A Hatóság és a norvég hatóságok 2002. október 22-i oslói értekezletén a Hatóság emlékeztette a norvég kormányt a Hatóság 2002. július 26-i határozatából származó kötelezettségeire „...benyújtani az összes információt, amely lehetővé teszi a Hatóság számára azt, hogy megvizsgálja a kérdéses adóintézkedéseknek az EGT-megállapodással való összeegyeztethetőségét”.

A norvég kormány a Kereskedelmi és Ipari Minisztériumnak a Pénzügyminisztérium 2002. december 19-én kelt levelét továbbító 2003. január 9-én kelt és a Hatóság által 2003. január 15-én kézhez vett és regisztrált (03-209-A sz. dok.) levele által további információkat nyújtott be.

A 2003. január 24-én kelt levele (03-471-D sz. dok.) által a Hatóság igazolta a norvég hatóságok által 2002 októberében benyújtott észrevételek valamint a norvég hatóságok által 2003 januárjában benyújtott további információk kézhezvételét.

2003. február 6-án a hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról szóló határozatot kihirdették az *Európai Közösségek Hivatalos Lapjának* EGT-re vonatkozó részében és annak az EGT-kiegészítésében ⁽⁹⁾.

A Kereskedelmi és Ipari Minisztérium 2003. február 18-án kelt és a Hatóság által 2003. február 21-én átvett és regisztrált levelében (03-952-A sz. dok.) a norvég kormány benyújtotta a az intézkedések „létező támogatásként” történő minősítésére vonatkozó véleményét.

A Hatóság megerősítette a 2003. február 25-én kelt levélben (03-1135-D sz. dok.) benyújtott ezen kiegészítő észrevételek kézhezvételét.

A 2003. február 25-én kelt és a Hatóság által 2003. február 28-án regisztrált levélben (03-1215-A sz. dok.) a Norvég Feldolgozóipari Szövetség (PIL) benyújtotta az észrevételeit a hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról.

A 2003. március 11-én kelt levelében (03-1463-D sz. dok.) a Hatóság továbbította ezeket az észrevételeket a norvég kormánynak, lehetőséget biztosítandó ezen észrevételek megválaszolására a hatóság levelének kézhezvételét követő egy hónapon belül.

A Kereskedelmi és Ipari Minisztérium 2003. április 14-én kelt és a Hatóság által 2003. április 17-én regisztrált levélben (03-2506-A sz. dok.) a norvég kormány benyújtotta a harmadik fél beadványára vonatkozó észrevételeit.

2003. május 1-jén a hatóság kiadott egy, az EFTA államokat, az EU tagállamokat és az egyéb érdekelt feleket értesítő közleményt a megindításról szóló döntésről és felhívta a címzetteket a az észrevételeik a közlemény kihirdetését követő két héten belül történő benyújtására azon intézkedésekre vonatkozóan, amelyek céljából a hivatalos vizsgálati eljárást megindították került ⁽¹⁰⁾.

⁽⁹⁾ Lásd a 6. lábjegyzetet.

⁽¹⁰⁾ Lásd a 7. lábjegyzetet.

A 2003. június 13-án kelt levélben (03-3796-D sz. dok.) a hatóság értesítette a norvég kormányt a Norvégia és harmadik felek által benyújtott információra és észrevételekre vonatkozó véleményéről és felkérte a norvég kormányt további tisztázó információ benyújtására. Az e levélben felvetett ügyek megvitatásra kerültek a Hatóság és a norvég hatóságok közötti 2003. június 27-i oslói kétoldalú értekezleten is.

A Pénzügyminisztérium 2003. július 8-án kelt és a Hatóság által 2003. július 14-én kézhez vett és regisztrált levélben (03-4679-A sz. dok.) a norvég kormány további tisztázó információt nyújtott be.

B. A VONATKOZÓ TÁMOGATÁSI INTÉZKEDÉSEK LEÍRÁSA

1. Az elektromos energia fogyasztásra kivetett adó alóli mentességek

- a) *A villamos energia után fizetendő adó alóli mentesség a feldolgozó- és bányaiipar és az üvegházi termelők számára*

A villamos energia után fizetendő adó 1971-ben került bevezetésre. A norvég kormány szerint az adó célja az elektromos áram hatékonyabb felhasználásának biztosítása volt, ezáltal olyan pozitív környezeti hatások elérése, amelyek másként nem következtek volna be.

A villamos energia után fizetendő adó bevezetése óta egyes iparágak (például a nagy energiafogyasztású iparágak) vagy csökkentett mértékű adókból vagy teljes mentességben részesültek. 1994. január 1-jétől 2000. december 31-ig a feldolgozó-⁽¹¹⁾ és bányaiipar⁽¹²⁾ és az üvegházi termelők⁽¹³⁾ teljes mentességet kaptak a villamos energia után fizetendő adó alól (vö. a norvég parlament éves költségvetési határozatait és a vonatkozó végrehajtási rendeletet⁽¹⁴⁾).

2001. január 1-jétől a feldolgozó- és bányaiipar és az üvegházi termelők számára a villamos energia után fizetendő adó alóli mentesség érvényben marad, de a norvég parlament éves költségvetési határozata („Fritaket omfatter kun elektrisk kraft som benyttet i selve industriprosessen”) szerinti ipari folyamatban történő alkalmazásra kell korlátozni. Ezt a korlátozást a feldolgozó- és bányaiipar és az üvegházi termelők által az irodaépületekben felhasznált elektromos energiára vonatkozóan került alkalmazásra, amit meg kell adóztatni („Fritaket gjelder ikke elektrisk kraft som leveres til administrasjonsbygg”)⁽¹⁵⁾.

2002. január 1-jétől a feldolgozó- és bányaiipar és az üvegházi termelők számára a villamos energia után fizetendő adó alóli mentesség és az irodaépületekben felhasznált elektromos energiának az adómentességéből történő kizárása a jövedéki adóról szóló rendelet által került végrehajtásra (vö. a jövedéki adóról szóló rendelet 3-12. fejezetének 3-12-4 és 3-12-5 cikkeivel⁽¹⁶⁾).

A 2001. évi módosítás, ami 2002. és 2003. során érvényben maradt, a norvég parlament kérését követte annak megvizsgálása céljából, hogy az adó alól mentesített vállalatok hogyan fizethetnének adót a nem termelés céljára felhasznált elektromos energia után.

⁽¹¹⁾ A vonatkozó rendelkezés a D statisztikai besorolásra hivatkozik, amely a NACE D 15–37. fejezeteinek felel meg.

⁽¹²⁾ A vonatkozó rendelkezés a C statisztikai besorolásra hivatkozik, amely a NACE C 10–14. fejezeteinek felel meg.

⁽¹³⁾ Nincs hivatkozás semmilyen statisztikai besorolásra, mindamellett az ágazat valószínűleg a NACE A-ba tartozik.

⁽¹⁴⁾ Az 1992. december 23-i 1203. sz. rendelet, „Forskrift om avgiftsmessig avgrensning og praktisering av fritak og lettelse i avgift på elektrisk kraft for industrien m.v.”.

⁽¹⁵⁾ Vö. a 2000. december 21-i 1344. sz. rendelet által módosított 1992. december 23-i 1203. sz. rendelettel, „Forskrift om avgiftsmessig avgrensning og praktisering av fritak og lettelse i avgift på elektrisk kraft for industrien m.v.”.

⁽¹⁶⁾ A 2001. december 11-i 1451. sz. rendelet, „Forskrift om særavgifter”.

A módosítás magában foglalta azt, hogy azon feldolgozó- és bányaiipari vállalatoknak és az üvegházi termelőknek, amelyek alapvetően mentesültek az elektromos energia után fizetendő adó alól, az irodaépületekben felhasznált elektromos energia után adót kellene fizetniük. Az „irodaépületként” történő meghatározás céljából az épület alapterületének minimum 80 %-át kellett irodai célokra használni. Ha egy épületet „irodaépületnek” minősítettek, akkor az adott épületben felhasznált összes elektromos energiát megadóztatták, még ha az elektromos energia egy része valójában termelési folyamatok során került is felhasználásra. Másrészt pedig ha a termelési tevékenység az épület teljes alapterületének több mint 20 %-át foglalta el, akkor az adott épületben felhasznált elektromos energia nem került megadóztatásra, még az elektromos energia azon része sem, amelyet irodai célokra használtak fel. Ez volt a norvég kormány szerint a termelésen kívüli egyéb célra felhasznált elektromos energia megadóztatásának egyetlen gyakorlati módja.

2002. január 1-jétől az elektromos energia után fizetendő adó általános mértékét 0,093 NOK/kWh szintre csökkentették (körülbelül 0,012 EUR/kWh) és 2003. január 1-jétől pedig 0,095 NOK/kWh szinten határozták meg (körülbelül 0,013 EUR/kWh) ⁽¹⁷⁾.

A norvég kormánytól származó információ szerint az adóbevételeknek az ágazati mentességek miatti vesztesége 2002-ben 4 605 millió norvég koronát (körülbelül 575 millió EUR) tett ki.

2004. január 1-jétől az elektromos energia fogyasztás után fizetendő adó többé nem került kivételre a vállalatok számára, csak a háztartásoknak kellett befizetniük.

b) *Bizonyos régiók felhasználónak mentessége az elektromos energia fogyasztás után fizetendő alól (települések)*

A norvég parlament éves költségvetési határozatai szerint az elektromos energia után fizetendő adó nem került kivételre Finnmark megyében és Észak Troms hét településén (Karlsøy, Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord). Ez magában foglalta azt, hogy mind a háztartási mind pedig az ipari fogyasztás mentesült az elektromos energia után fizetendő adó alól ezeken a földrajzi területeken.

A norvég kormánytól származó információ szerint az adóbevételeknek a regionális mentességek miatti vesztesége 2002-ben 160 millió norvég koronát (körülbelül 20 millió EUR) tett ki.

A háztartások esetében a regionális mentesség 2004-ben fenntartásra került. Amint feljebb említésre került, a vállalatokra nem vetettek ki adót.

2. A CO₂-adórendszer szerinti eltérések

Az ásványolajokra és benzinre kivetett CO₂-adó 1991-ben került bevezetésre, a szénre és a kocszra vonatkozóan pedig 1992-ben. Ezek az adók a bevezetésükkor az ásványolajra, a benzinre, a szénre és a kocszra vonatkozó akkori jövedéki adórendszer integrált elemei voltak. Az 1999. évi zöld adóreform részeként a CO₂-adó külön adóként került bevezetésre a jogszabályokba. A norvég hatóságok szerint az ásványolajra, a benzinre, a szénre és a kocszra vonatkozó CO₂-adó részben azért került bevezetésre, hogy elkerüljék a (megadóztatott) ásványolajokról a (korábban nem adóztatott) szénre és kocszra történő átállást, részben pedig azért, hogy serkentsék az inkább környezetbarát termékek felhasználását. A szénre és kocszra kivetett adó az energiatermelési célra használt termékekre vonatkozott.

Az adótörvények 2003. január 1-jétől érvényes módosítása miatt a szén és a kocsz után többé nem kell CO₂-adót fizetni.

A szén és kocsz ipari folyamatokban nyersanyagként történő felhasználása a norvég parlament éves költségvetési határozatai szerint mentesült a CO₂-adó alól. A mentesítést 1992-ben fogadták el, amikor a szénre és kocszra vonatkozó adó bevezetésre került.

⁽¹⁷⁾ A Norvégia esetében alkalmazandó átváltási arány 2002. január 3-tól a következő volt: 8,0105 NOK = 1 EUR, 2003. január 3-tól pedig a következő volt: 7,2360 NOK = 1 EUR. (<http://www.eftasurv.int/fieldsOfWork/fieldStateaid/dbaFile791.html>).

A jövedéki adókról szóló rendelet egyik rendelkezése szerint a megadóztatott termékek nyersanyagként történő felhasználása visszatérítésre jogosított addig a mértékig, amíg a CO₂-kibocsátás alacsonyabb volt, mint amit a megfelelő termékek széntartalma mutatna. Ezt a rendelkezést azonban nem alkalmazták a szén és kokszt nyersanyagként történő felhasználása esetében, mivel ezt a specifikus felhasználást az adó teljes alkalmazási területén kívül esőként tekintették.

A norvég parlament éves költségvetési határozatai és a jövedéki adókról szóló (2002. december 31-től alkalmazandó) rendelet 3. fejezetének 3-6-4 cikke szerint a szén és kokszt redukáló hatóanyagként történő felhasználása mentesült az adó alól. A mentesség csak a redukálási folyamathoz szükséges termékek mennyiségére vonatkozott. A Vám- és Jövedéki Járulékok Igazgatósága által kiadott magyarázó megjegyzések szerint egyes esetekben a szén és a kokszt a kémiai folyamat szükséges része volt, de nem építették be a végtermékbe. Ezekben az esetekben a CO₂-kibocsátás hasonló volt a szén és a kokszt energiatermelési célú felhasználásának kibocsátási értékeivel. Az elmondás szerint a mentesség oka az volt, hogy nem voltak alternatív anyagok az ilyen célokra.

A norvég hatóságok szerint a szén és a kokszt az anódok és elektróda-anyagok nyersanyagaként került felhasználásra. A szenet és kokszt redukáló reagensként alkalmazták kohóaluminium, vasötvözetek (vasszilícium, szilícium fém és mangánötvözetek) és titán-dioxid salak előállításakor. A szilíciumkarbid előállításakor a szenet és a kokszt mind nyersanyagként, mind pedig redukáló reagensként is felhasználták.

Ezen kívül (2002. december 31-ig alkalmazva), a cement és a leca⁽¹⁸⁾ előállítására felhasznált szén és kokszt mentesült szénre és kocszra kivetett a CO₂-adó alól. A mentességet 1992-ben vezették be, a szénre és kocszra kivetett adó bevezetésekor. A klinker (pernyekavics) előállítása során a szén és a kokszt energiatermelési célra került felhasználásra.

A szén és a kokszt nagyobb része nyersanyagként került vagy redukáló reagensként felhasználásra ipari folyamatokban. A szenet és a kokszt a cement és leca előállításakor főként energiatermelési célra használták fel. Ezen iparágon kívül a szenet és kokszt csak nagyon korlátozott mértékben használták hőtermelésre az iparban és a háztartásokban. A norvég hatóságok előrejelzése szerint a szénre és kocszra kivetett CO₂-adó eltörléséből származó adóbevétel-veszteség 2003-ban körülbelül 500 000 NOK (körülbelül 69 000 €) volt.

A papír- és cellulózipar 1993. óta a csökkentett mértékű (úm. az általános adókulcs 50 %-át) ásványolajokra kivetett CO₂-adót fizetett. 2002. január 1-jétől az általános adó literenként 0,49 NOK (literenként körülbelül 0,06 €) összegben került megállapításra, a csökkentett adó literenként 0,245 NOK (literenként körülbelül 0,03 EUR) volt. 2003. január 1-jétől az általános adó literenként 0,5 NOK (literenként körülbelül 0,07 EUR) lett, a csökkentett adó pedig literenként 0,25 NOK (literenként körülbelül 0,035 EUR) lett.

3. Az SO₂-adó részleges eltörlése

1970-ben az ásványolajok esetében bevezetésre került a kén-adó. Ezen adó egésze vagy egy része kérésre visszafizethető volt, ha a termék felhasználásából származó kibocsátás kisebb volt, mint amit a kén-tartalom mutatott volna. Az ásványolajok összes felhasználója jogosult volt a visszafizetés kérelmezésére.

1993. óta az adó az olaj kén-tartalmán alapult és a kén-tartalom százalékos aránya szerint nőtt. Az adóalap kiterjedt a nyersolajra, a gázolajra, a szolárolajra, a dieselolajra és a fűtőolajra vagy bármilyen fűtőolajként használható olajra.

1999-ben a zöld adóreform részeként a jogszabályokba külön adóként bevezetésre került a SO₂-adó, amely a következő három összetevőre terjedt ki: az ásványolajokra kivetett kén-adóra, a szén és kokszt felhasználására kivetett új adóra és egy az olajfinomítók SO₂-kibocsátására kivetett új adóra.

⁽¹⁸⁾ Light Expanded Clay Aggregate – porózusagyag-adalék.

Egy differenciált adókulcs került alkalmazásra a szén- és koksze felhasználás esetében, ami a különböző kategóriájú szén és koksze feltételezett kéntartalmától függött. Az ásványolajok esetében alkalmazott fent említett visszafizetési rendszer kiterjesztésre került az adókötelezettség alá eső új termékekre is.

Az olajfinomítók SO_2 -kibocsátására kivetett új adó esetében egy rendelkezést vezettek be a kettős adóztatás elkerülése céljából. Ez a rendelkezés kikötötte azt, hogy ha már megadóztatott termék (ún. ásványolajok) okozták az új kibocsátás-alapú adó hatálya alá eső kibocsátást, akkor a korábbi adót le kellett vonni a kibocsátás után fizetendő adóból. Ennélfogva amennyiben ásványi olajok felhasználásról volt szó, akkor az olajfinomítók kibocsátását 1999-et megelőzően közvetetten adóztatták meg az adó és a visszafizetési rendszer által. 1999. után az adó közvetlenül egy kibocsátási adóvá vált. Azok a kibocsátások azonban, amelyeket a nyersolaj finomítási folyamata okozott, korábban nem voltak adókötelesek, az új rendszerben adókötelessé váltak.

Az ásványolajokra kivetett alap SO_2 -adókulcs 2002-ben literenként 0,07 NOK (körülbelül 0,009 EUR) volt minden megkezdett 0,25 százalékos kéntartalom után. A szén és koksze felhasználása után kivetett SO_2 -adókulcs 2001-ben 2,58 NOK/100 kg és 18,54 NOK/kg között volt a szén és a koksze típusától és azok kéntartalmától függően. A finomítók kibocsátása után kivetett kulcs 2001-ben 3,09 NOK volt SO_2 -kilogrammonként.

2002. január 1-jétől a szén és koksze felhasználása után és az olajfinomítók kibocsátása után kivetett SO_2 -adót eltörölték. A norvég kormány elmagyarázta, hogy a korábban az ezen adók hatálya alá eső ipart helyett a kibocsátási engedélyekkel szabályozták a környezetszennyezés csökkentéséről szóló törvény szerint ⁽¹⁹⁾.

A norvég kormány szerint az adó eltörlését össze kell vetni a norvég államnak a határokon át nagy távolságra eljutó levegőszennyezésről szóló ENSZ egyezményre vonatkozó 1999. évi Gothenburgi Jegyzőkönyv szerinti kötelezettségeivel. Az 1999. évi Gothenburgi Jegyzőkönyv 2010-ig évi 22 000 tonnánál határozza meg a norvégiai SO_2 -kibocsátás felső határát. E kibocsátási korlát elérése céljából az évenkénti norvég SO_2 -kibocsátást 7000 tonnával kell csökkenteni. A Norvég Szennyeződés Felügyelő Hatóság által végzett számítások azt mutatták, hogy a SO_2 -kibocsátás csökkentését leginkább a feldolgozóipar által lehetne megvalósítani és hogy az SO_2 -adó az 1999-ben bevezetett formájában nem eredményezi a szükséges kibocsátás-csökkenést.

2001. szeptember 19-én egy nem kötelező érvényű, a szükséges kibocsátás-csökkentés elérését célzó „Szándék-megállapodást” kötöttek meg a Norvég Környezetvédelmi Minisztérium és a Norvég Feldolgozóipar (PIL) között. Ebben a megállapodásban a norvég feldolgozóipar kötelezte magát arra, hogy intézkedéseket tesz az SO_2 -kibocsátás csökkentésére, miközben a norvég kormány vállalata azt, hogy javasolja a norvég parlamentnek a szénre és kocszra kivetett SO_2 -adó 2002. január 1-jei hatállyal történő eltörlését ⁽²⁰⁾.

⁽¹⁹⁾ A környezetszennyezés integrált megelőzéséről és csökkentéséről szóló 96/61/EK tanácsi irányelv (IPPC irányelv) végrehajtásához kapcsolódóan (HL L 257., 1996.10.10., 26. o., a 2003/87/EK irányelvvel (HL L 275., 2003.10.25., 32. o.) módosított irányelv), amint azt a 27/97 Közös Bizottsági Határozattal (HL L 242., 1997.9.4., 76. o. és a 37. EGT-kiegészítés, 1997.9.4., 100. o.) az EGT-megállapodásba átvették. A törvényt 2007. október 30-ig az irányelv rendelkezései szerint kell végrehajtani.

⁽²⁰⁾ A megállapodás szerint a mellékletben felsorolt vállalatok nevében (az érintett ágazatok: olajfinomítók, vegyi/kerámia anyagok, cement, vasöntvények és alumínium) a PIL kijelentette azt, hogy ezek a vállalatok kifejlesztik azt a technológiát és felépítik azokat a tisztítótelepeket, amelyek évente minimum 5 000 tonnával csökkenthetik a norvégiai SO_2 -kibocsátást. Továbbá a PIL konkrét javaslatokat tesz arra vonatkozóan, hogy hogyan lehet végrehajtani egy kibocsátás-csökkentést és javaslatot tesz arra, hogy hogyan érhető el a teljes 7000 tonnás csökkentés. A PIL létrehozott egy úgynevezett „Feldolgozóipari Környezetvédelmi Alapot” (az „Alap”), a vállalatok SO_2 -kibocsátásának csökkentéséhez történő hozzájárulás céljára. A részt vevő vállalatok és az Alap 2001. december 18-án megkötöttek egy „Végrehajtási megállapodást”, amely szerint az egyes vállalatok kötelesek folyamatosan befizetéseket folyósítani az Alap részére, amely az egyes vállalatok SO_2 -kibocsátása valamint az Alap által rögzített kulcsok alapján kerül kiszámításra. Minden, az Alapból támogatásra jogosult kezdeményezést 2009 vége előtt végre kell hajtani. A Végrehajtási Megállapodás 2002. január 1-jén lépett hatályba és 2009. december 31-én jár le.

C. A HATÓSÁGNAK A NYITÓ HATÁROZATBAN KIFEJEZETT KÉTSÉGEI

1. Az elektromos energia fogyasztásra kivetett adó alóli mentességek

a) *Mentesség egyes iparágak számára az elektromos energiára kivetett adó alól*

A nyitó határozatban a Hatóság kinyilvánította azt az előzetes nézetét, hogy az egyes iparágak esetében az elektromos energiára kivetett adó alóli mentesség az EGT-megállapodás 61. cikke (1) bekezdésének értelmében állami támogatásnak számít. A Hatóság véleménye szerint az elektromos-energia-adó rendszere, amit a vonatkozó rendelkezések eredményeznek, azon a szabályon alapul, hogy a teljes elektromosenergia-fogyasztás adóköteles. Az e szabály alóli mentességeket az egyes ágazatok statisztikai besorolására való hivatkozással határozták meg. Ezen kívül a Hatóságnak kétségei voltak arra vonatkozóan, hogy a mentességek a termelésen kívüli egyéb célra felhasznált elektromos energiára kivetett adó alkalmazási körének korlátozását tükrözik-e, minthogy a norvég hatóságok nem adták meg azt a pontos definíciót arra vonatkozóan, hogy mi értendő a „termelési célok” alatt.

Továbbá a Hatóság kifejezte a kétségeit aziránt, hogy az egyes gazdasági ágazatok esetében az elektromos energiára kivetett adó alóli mentesség az EGT-megállapodás 63. cikke (3) bekezdésének (c) pontjával összhangban lévőknek tekinthető-e a Környezetvédelmi iránymutatásokkal együttesen. A Hatóság különösképpen megfigyelte azt, hogy a mentesség nem függött sem környezetvédelmi megállapodások megkötésétől és a nemzeti adók jelentős százalékát sem a mentességre jogosult vállalatok fizették be. Ezen kívül a norvég kormány nem mutatta be sem azt, hogy az eltérések ideiglenesek voltak, sem pedig azt, hogy időben bármilyen kötelezettséget rótt volna ki a támogatási intézkedésekre vonatkozóan.

b) *Mentesség bizonyos régiók (települések) felhasználói számára az elektromos energiára kivetett adó alól*

A nyitó határozatban a Hatóság kinyilvánította azt az előzetes nézetét, hogy a bizonyos régiók (települések) vállalatai számára az elektromos energiára kivetett adó alóli mentesség az EGT-megállapodás 61. cikke (1) bekezdésében⁽²¹⁾ meghatározott szelektív intézkedést képezett. Indoklás hiányában a Hatóságnak kétségei voltak aziránt, hogy a regionális mentességet az EGT állami támogatási szabályaival összeférhetőnek lehet tekinteni.

2. A CO₂-adórendszerrel való eltéréseka) *Az ipari folyamatokban nyersanyagként vagy redukáló hatóanyagként használt szén és koks adómentessége*

A nyitó határozatban a Hatóság kinyilvánította azt az előzetes nézetét, hogy a nyersanyagként vagy redukáló hatóanyagként használt szénnek és koksznak a szénre és koksra kivetett CO₂-adó alóli mentessége az EGT-megállapodás 61. cikke (1) bekezdésének értelmében állami támogatásnak számít. A Hatóság kiindulási véleménye szerint a különleges iparágakban meghatározott célokra felhasznált szén és koks mentessége szükségszerűen csak bizonyos vállalatok számára kedvező és emiatt ez szelektívnek tekintendő. A Hatóság kifejezte a kétségeit aziránt, hogy vajon a mentességet indokolja-e a CO₂-adórendszer jellege és logikája, minthogy a norvég hatóságok nem bizonyították azt, hogy a szén és koks leírt célokra történt felhasználása nem járul hozzá a CO₂-kibocsátáshoz. A kérdéses ipari folyamatok alternatív inputjainak a mentességek igazolásaként említett állítólagos hiányára vonatkozóan a Hatóságnak kétségei voltak abban a tekintetben, hogy vajon egy mentesség ilyen körülmények között összeegyeztethető-e „szennyező fizet”-elvvel.

⁽²¹⁾ Az állami támogatásként nyújtott regionális adómentességekről, lásd: E-6/98 ügy, Norvég kormány kontra EFTA Felügyelő Hatóság [1999] Az EFTA Bíróság jelentése, 74. o.

A Hatóság bejelentette, hogy részletesebben felmérné a Bizottságnak az Egyesült Királyság éghajlat-változási illetékről szóló határozatának alkalmazhatóságát, amelyben a Bizottság elfogadta azt, hogy a környezetvédelmi adórendszer logikájának és jellegének megfelel az illeték kivetése a fűtési célra használt energia-termékekre, de mentesíti a tisztán nem fűtési célra használt energiatermékeket (nem fűtőanyagok mentessége) és az alapvetően nem fűtési célra használt energiatermékeket (a kettős felhasználási mentesség) ⁽²²⁾. A hatóság értékelné a Bizottságnak az Európai Unión belüli új energia adóztatási keretre vonatkozó javaslatának ⁽²³⁾ helyállóságát a nyersanyagként vagy redukáló hatóanyagként használt szénre és kocszra kivetett norvég adó alóli mentességre vonatkozóan ⁽²⁴⁾.

A Hatóság kifejezte továbbá a kétségeit aziránt, hogy a mentesség megfelel a Környezetvédelmi Iránymutatásoknak, különösen mivel a szénre és kocszra kivetett CO₂-adó alóli mentesség nem függött sem környezetvédelmi megállapodások megkötésétől és a nemzeti adók jelentős százalékát sem a mentességre jogosult vállalatok fizették be.

b) *A cement és leca előállításánál felhasznált szén és kocsz adómentessége*

A nyitó határozatban a Hatóság kinyilvánította azt az előzetes nézetét, hogy a cement és leca előállítása során felhasznált szénre és kocszra kivetett CO₂-adó alóli mentesség az EGT-megállapodás 61. cikke (1) bekezdésének értelmében állami támogatásnak számít. A Hatóság véleménye szerint az adómentesség ágazat-specifikus volt. Ezenkívül a Hatóság úgy vélte, hogy a cement- és lecaipar adómentessége ellentétes volt a CO₂-adórendszer szerint megállapított általános szabállyal, miszerint a szén és kocsz teljes energiatermelési célú felhasználásának adókötelesnek kell lennie.

A Hatóság kifejezte továbbá a kétségeit aziránt, hogy a mentesség megfelel a Környezetvédelmi Iránymutatásoknak, különösen mivel az adó alóli mentesség nem függött sem környezetvédelmi megállapodások megkötésétől és a nemzeti adók jelentős százalékát sem a mentességre jogosult vállalatok fizették be.

c) *A papír- és cellulóziparban felhasznált ásványolajokra kivetett CO₂-adó csökkentett kulcsa*

A nyitó határozatban a Hatóság kinyilvánította azt az előzetes nézetét, hogy a papír- és cellulózipar javára csökkentett CO₂-adókulcs az EGT-megállapodás 61. cikke (1) bekezdésének értelmében állami támogatásnak számít.

A Hatóság kifejezte a papír- és cellulózipar javára csökkentett adókulcs összeegyeztethetőségére vonatkozó kétségeit. A Környezetvédelmi Iránymutatás 46.1.(b) pontjának második alternatívájára vonatkozóan a Hatóság különösen nem zárta ki azt, hogy a papír- és cellulózipari vállalatok esetében alkalmazandó, a szabályos CO₂-adókulcs 50 %-át kitevő csökkentett adókulcsot a nemzeti szinten befizetett adó „jelentős részarányának” lehet tekinteni. E csökkentett adókulcsnak azonban az adott iparág viselkedésére gyakorolt hatásaira vonatkozó információ nélkül – különösen azon információ nélkül, hogy ez az adókulcs vajon ösztönzően hatott-e a környezetvédelem javítására – a Hatóság nem tudta eldönteni azt, hogy az iránymutatás rendelkezéseit betartották-e.

3. Az SO₂-adó részleges eltörlése

A nyitó határozatban a Hatóságnak az volt a véleménye, hogy a szén és kocsz felhasználására és az olajfinomítók kibocsátására kivetett SO₂-adó eltörlése az EGT-megállapodás 61. cikke (1) bekezdésének értelmében állami támogatásnak tekinthető.

⁽²²⁾ Az Egyesült Királyságban az éghajlat-változási illeték alóli mentesség kettős alkalmazásáról szóló 2002. április 3-i bizottsági határozat (Állami támogatás C 18/2001 és C 19/2001), HL L 229., 2002.8.27., 15. o.

⁽²³⁾ COM (1997) 30 végleges, HL C 139., 1997.5.6., 14. o.

⁽²⁴⁾ Időközben 2003. október 27-én elfogadták az energiatermékek és a villamos energia közösségi adóztatási keretének átszervezéséről szóló 2003/96/EK tanácsi irányelvet (az „Energia-adó irányelv”) (HL L 283., 2003.10.31., 51. o.), az EGT-megállapodásba nem vették át.

A Hatóság megállapította azt, hogy a szénre és kocszra kivetett SO₂-adó eltörlése anélkül korlátozta az SO₂-adó alkalmazási körét, hogy különbséget tett volna a vállalatok vagy ágazatok különböző kategóriái között, és hogy az adó alkalmazási körét meghatározta volna – kizárva a specifikus termékek, nevezetesen a szén és kocsz felhasználását. Emiatt a szénre és kocszra kivetett SO₂-adó eltörlése lényegében az összes szenet és kocszot felhasználó vállalat hasznára vált Norvégiában. Minthogy azonban voltak jelek arra nézve, hogy az adó eltörlése egyes ágazatok céljait szolgálta, a hatóság nem zárhatta ki azt, hogy az a szén és kocsz felhasználásra kivetett SO₂-adó eltörlése az iparágak eltérő adóztatási elbánsághoz vezetett, amelyek – környezetvédelmi szempontból – hasonló helyzetben voltak.

Ezen kívül a Hatóság részletesebb információ hiányában nem zárhatta ki azt, hogy a szén és kocsz fűtőanyagként történő felhasználására kivetett adó eltörlése bizonyos vállalatok számára előnyös lehetett a tüzelőanyagként ásványolajokat használó feldolgozóipari vállalatokhoz képest. Emiatt torzulhatott a verseny a különféle ipari ágazatokon belül attól függően, hogy azok milyen arányban használtak megadózott és adómentes termékeket.

Az olajfinomítók kibocsátására kivetett SO₂-adó eltörlésére vonatkozóan a Hatóságnak az volt a véleménye, hogy az SO₂-adórendszer ezen korlátozása ágazat-specifikus volt.

Emiatt a Hatóság azt a döntést hozta, hogy a szén és kocsz felhasználásra és az olajfinomítók kibocsátására kivetett SO₂-adó eltörlése bizonyos ágazatok vállalatai számára pénzügyi előnyöket eredményezett, és így valójában hasonló egy adómentességhez. A Hatóság azt is vélelmezte, hogy a norvég kormány gyakorlatilag lemondott arról a jogáról, hogy adót szedjen be az érintett ágazatok vállalataitól, ezáltal gazdasági előnyhöz juttatva azokat.

4. „Új támogatással” való minősítés

A Hatóság által javasolt megfelelő intézkedések elfogadásával a Hatóság előzetes véleménye szerint a norvég kormány jogilag köteles volt a létező támogatási rendszereket 2002. január 1-jéig összhangba hozni a Környezetvédelmi Iránymutatás rendelkezéseivel. Így bármely olyan támogatási rendszert, amely nem volt összhangban az új Környezetvédelmi Iránymutatásban meghatározott rendelkezésekkel, 2002. január 1-jétől el kellett volna törölni.

A Hatóság véleménye szerint a megfelelő intézkedéseknek a norvég kormány által történt elfogadása azt is tartalmazta, hogy bármely 2002. január 1. után alkalmazandó és az új Környezetvédelmi Iránymutatásban meghatározott rendelkezéseknek nem megfelelő támogatási rendszert „új támogatásnak” kellett tekinteni. Ez okból a Hatóság emlékeztette a norvég kormányt arra, hogy a szabálytalan támogatást a kedvezményezetteknek vissza kellett volna fizetniük, ha a Hatóság a végső döntésében úgy találta, hogy a vonatkozó adó intézkedések nem felelnek meg az EGT-megállapodásnak.

D. A NORVÉG KORMÁNY ÉSZREVÉTELEI A NYITÓ HATÁROZATRÓL

1. Az elektromosenergia-fogyasztásra kivetett adó alóli mentességek

a) Mentesség egyes iparágak számára az elektromos energiára kivetett adó alól

A norvég kormány felidézte azt, hogy 2001. január 1-jétől az adóalapot kiterjesztették a termelő és bányászati vállalkozások irodaépületeiben felhasznált elektromos energia bevonása céljából. Emiatt a kormány úgy vélte, hogy az elektromos energiára kivetett adó alóli mentesség a termelési célú elektromos energia összes felhasználásra kiterjedt. Emiatt a feldolgozó- és bányaiipar és az üvegházi termelők mentességét az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése alá nem tartozó „általános intézkedésnek” kellett tekinteni.

A norvég kormány elismerte azt, hogy nem zárható ki az, hogy a nem adómentes ágazatok is használhatnak elektromos energiát termelési célra. A kormány véleménye szerint ezt a problémát annak világos meghatározásnak a hiánya okozta, hogy mit volt „termelési folyamatnak” és „adminisztratív céloknak” tekinthető. A norvég kormány kifejezte azt, hogy „lehetnek kétségek aziránt, hogy vajon a jelenlegi rendszer az összes elemében olyan módon került kialakításra, amely a 61. cikk (1) bekezdésének alkalmazási körén kívül eső általános intézkedéssé teszi azt”, valamint hogy döntést hozott a jelenlegi rendszer módosításának javasolásáról. A 2004. január 1-jétől hatályba lépő új rendszerről a Hatóság hivatalos értesítést kapott. Az új rendszer hatályba lépésének időpontját később 2004. július 1-jére halasztották.

A norvég kormány bejelentette azt, hogy a nagy energiafogyasztású iparágakban az elektromos energia tette ki a működési költségek jelentős részét. Ennélfogva ezekben az iparágakban erős ösztönzők vannak a energiahatékonysági intézkedések végrehajtásában, még az elektromosenergia-fogyasztásra kivetett adók nélkül is. Továbbá a háztartások, a szolgáltató ágazat és az irodaépületeknek volt a legnagyobb energiatakarékossági potenciálja.

b) *Mentesség bizonyos régiók felhasználói számára az elektromos energiára kivetett adó alól*

A norvég kormány kijelentette azt, hogy ezen adómentesség oka az érintett régiók elnéptelenedésének megfékezése volt.

2. A CO₂-adórendszer szerinti eltérések

A norvég kormány véleménye szerint egy adott termékre vagy az adott termék felhasználására vonatkozó korlátozott adózási intézkedés „általános intézkedésnek” tekinthető, amire nem vonatkozik az állami támogatás meghatározása.

a) *Az ipari folyamatokban nyersanyagként vagy redukáló hatóanyagként használt szén és koks adómentessége*

A norvég kormány fenntartotta azt, hogy a CO₂-adó alkalmazási körének a szén és koks különleges felhasználásának (itt a nyersanyagként és redukáló hatóanyagként történő felhasználás) az adó alkalmazási köréből való kizárása által történő korlátozása nem képez bizonyos vállalatok vagy bizonyos áruk előállítására számára nyújtott mentességet. Az eltérés nyitott volt minden olyan vállalat számára, amely erre a célra használta fel a szenet és kocszot. Ezenfelül ezen adómentesség logikai alapja nem a kérdéses ipari folyamatok CO₂-kibocsátásának általános hiánya vagy csökkenése. Ez az adómentesség a CO₂-adó azon céljára reagált, amely főként az energiával kapcsolatos kibocsátásra irányult. Ennélfogva a nem energiacélú felhasználások kibocsátását nem tekintették a CO₂-adó alkalmazási körébe tartozónak.

A norvég kormány elmagyarázta azt, hogy a redukációs folyamatba betáplált szén és koks mennyisége mindig meghaladta az elméletileg szükséges minimális szén szükségletet. A „felesleges szén” hozzájárult az olvasztáshoz (ezáltal csökkentve az elektromosenergia-felhasználást). A norvég hatóságok mindamellettt úgy vélték, hogy a szénnek és kocsznak az ezekben a folyamatokban történő felhasználása nem volt energiatermelő felhasználásnak tekinthető, mivel a „felesleges szén” technikai okokból nem lehet elkerülni. Ez a felismerés összhangban volt a hivatalos környezetvédelmi statisztikákkal, amelyek a redukációs folyamatok során kibocsátott összes CO₂-t folyamatok kibocsátásának tekintették.

Arra a kérdésre vonatkozóan, hogy a szenet és a kocszot milyen mértékben lehetett volna egyéb termékekkel helyettesíteni az adómentességet kapott felhasználások esetében, a norvég kormány arról értesítette a Hatóságot, hogy a kérdéses ipari folyamatokban egyéb termékek felhasználása vagy technológiailag volt lehetetlen, vagy pedig nem szükségszerűen vezetett volna alacsonyabb CO₂-kibocsátásokhoz. Mindamellettt egyes iparágakban megvalósítható volt a szén és a kocsz egyéb termékekkel történő helyettesítése, de ezeket hiábavalónak tekintették ⁽²⁵⁾.

⁽²⁵⁾ A norvég hatóságok szerint ez a szilíciumfém és a vasszilícium előállításának esete volt.

A CO₂-adónak az ipari folyamatokra történő kivetése Norvégiában valószínűleg nem csökkentette volna a globális üvegházhatást okozó gázok kibocsátását. Emiatt a norvég kormány határozott egy a CO₂-adórendszer hatálya alá nem tartozó kibocsátásokra és üvegházhatást okozó gázokra vonatkozó kibocsátás-kereskedelmi rendszer 2005-től történő bevezetéséről.

b) *A cement és leca előállításánál energiatermelési célokra felhasznált szén és koksztól való mentesség*

A norvég kormány elismerte azt, hogy ezen adómentességnek bizonyos termékek előállítására kedvezményezettje. A norvég kormány értesítette a Hatóságot arról, hogy a hazai gázelosztó rendszer hiánya miatt a gáz nem állt rendelkezésre a norvég cement és leca ipar számára alacsony költségű helyettesítő megoldásként. Az adómentességet azért vezették be, mert a szén és a koksztól való mentesség helyettesítése gazdaságtalan lett volna és az iparág ki volt téve a nemzetközi versenynek.

A CO₂-adót az ásványi olajoknak (adóköteles) a szén és koksztól (nem adóköteles) által történő kiváltásának elkerülése céljából terjesztették ki a szénre és a kocszra. A cementipar azonban már a kiterjesztést megelőzően is szenet és kocsztól használt energiatermelés céljára, és nem ásványolajokat. A kormány azonban elismerte azt, hogy „kétségek lehetnek aziránt, hogy a megadott ok a kérdéses jogszabályok által hangsúlyozott környezetvédelmi politikai megfontolásokon alapuló kielégítő indok lehet”. Ezen az alapon a kormány a 2003. évi állami költségvetésben javasolta a szénre és a kocszra kivetett CO₂-adó eltörlését. A norvég kormány nem számít arra, hogy az adó eltörlése miatt bármilyen mértékben áttérés történne a szénre és a kocszra, mivel a szén és a koksztól való mentesség bevezetése új kibocsátási engedélyeket kívánna meg a vállalatok részére.

c) *A papír- és cellulóziparban felhasznált ásványolajokra kivetett CO₂-adó csökkentett kulcsa*

A norvég kormány az volt a véleménye, hogy a csökkentett kulcs alkalmazása összhangban volt a Környezetvédelmi Iránymutatásban meghatározott feltételekkel. Az ipar olyan mértékű adót fizetett, ami fölülte volt az EK Ásványolaj Irányelvben⁽²⁶⁾ meghatározottnak, vagy pedig alternatívaként az adók jelentős részét fizette meg. A norvég kormány kérte azt, hogy a Hatóság vegye figyelembe a CO₂-adó csökkentett mértékének és a fűtőolajra kivetett alap adó alóli mentesség halmozott hatását, amikor meghatározza azt, hogy mi számíthat jelentős részarányúnak, jóllehet a fűtőolajra kivetett alapadóra nem terjedt ki a nyitó határozat⁽²⁷⁾ hatálya. A kormány hangsúlyozta azt, hogy a CO₂-adó és a fűtőolajra kivetett adó általános kulcsa literenként 0,49 NOK (literenként körülbelül 0,06 EUR) és literenként 0,389 NOK (literenként körülbelül 0,05 EUR) volt 2002-ben. Az előbb említett adóból literenként 0,245 NOK összeget fizetve és mentesülve az utóbbi alól, azt eredményezte, hogy az iparág az ásványi olajokra kivetett adó körülbelül 28 %-át fizeti meg.

A norvég kormány véleménye szerint a két adót együttesen kell kivetni, minthogy azok azonos hatást gyakorolnak az ásványolajok felhasználására, ugyanazon termékekre vetik ki és ugyanazok a hatóságok adminisztrálják őket.

A legutóbbi tanulmányok alapján a norvég kormány arról értesítette a Hatóságot, hogy az ásványolajokra kivetett csökkentett CO₂-adónak a papír- és cellulózipar esetében történő alkalmazása 1999-ben a CO₂-kibocsátás azonnali 60 000 tonnás csökkenéséhez vezetett.

Végül bejelentették, hogy 2005-től létrehoznak egy kibocsátás-kereskedelmi rendszert, amely az összes CO₂-kibocsátásra és egyéb üvegházhatást okozó gázok kibocsátására vonatkozik majd. A nagy energiafelhasználású és nagy kibocsátású iparágak így kötelesek lesznek az általuk kibocsátott üvegházhatást okozó gázok mennyiségével azonos kvótákról lemondani, amelyek jelenleg adómentesek. E háttérrel szemben a norvég kormány azt kérte, hogy a Hatóság a hivatalos vizsgálati eljárás részeként a papír- és cellulózipar esetében hagyja jóvá a jelenlegi adócsökkentést azzal a feltétellel, hogy a csökkentést 2005-ben eltörlik és hogy a kormányoknak lehetősége legyen a későbbi meghosszabbítás alkalmazására.

⁽²⁶⁾ A ásványolajok jövedékiadó-mértékének közelítéséről szóló, 1992. október 19-i 92/82/EGK tanácsi irányelv (HL L 316., 1992.10.31., 19. o.).

⁽²⁷⁾ A fűtőolajra kivetett alapadót 2000-ben vezették be az fűtési célra használt elektromos energiáról az olajra történő átváltás akadályozása céljából. Ezt az adót ugyanarra az adóalapra vetették ki, mint az ásványi olajokra kivetett CO₂-adó. A papír- és cellulózipar az adó bevezetésétől kezdve teljes mértékben mentesült a fűtőolajra kivetett alapadó alól.

3. Az SO₂-adó részleges eltörlése

A norvég kormány fenntartotta azt, hogy a néhány terméket vagy bizonyos viselkedést megadóztató adórendszer egyebekkel összevetve egyebekkel nem volt szelektív jellegű. Ennélfogva a norvég kormány véleménye szerint a szén- és kocsz-felhasználásra kivetett SO₂-adó eltörlését nem lehet az EGT-megállapodás 61. cikke (1) bekezdése értelmében vett állami támogatásnak tekinteni.

Az olajfinomítók által a finomítási folyamat során felhasznált ásványolajokat illetően az 1999. évi módosítás ténylegesen csak technikai intézkedés. A kibocsátásoknak a visszafizetési rendszeren keresztül közvetetten történő megadóztatására vonatkozó adó átalakult egy közvetlen kibocsátási adóvá. Az adó „új” adóként való feltüntetését illetően ez az adó annyiban szelektív volt, hogy csak olajfinomítókra vonatkozott. A szelektív adóintézkedés eltörlése nem volt szelektívnek tekinthető abban az értelemben, hogy az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése szerint az állami támogatást jelentett.

Végül utaltak arra, hogy gyakorlatilag az összes vállalatra, beleértve az összes jelentős kibocsátású vállalatot, amelyekre korábban kiterjedt a szénből és kocszból származó kibocsátásra kivetett SO₂-adó, jelenleg a Környezetvédelmi Minisztérium és a PIL által megkötött Szándék-megállapodás és a PIL által létrehozott Alap és a résztvevő vállalatok által megkötött Végrehajtási Megállapodás vonatkozik.

4. „Új támogatással” való minősítés

A norvég kormány véleménye szerint a vizsgálat alatt álló támogatási intézkedéseket „létező támogatás-ként” kell besorolni. A norvég kormány nem vitatta azt, hogy megfelelő intézkedések elfogadása által köteles volt a létező támogatási rendszereket 2002. január 1-jéig összhangba hozni az új Környezetvédelmi Iránymutatás rendelkezéseivel. Vitatta azonban azt, hogy a kormánynek a megfelelő intézkedések elfogadásával vállalt kötelezettségeinek megszegése nem foglalhatta magában a létező támogatási rendszerek a támogatás kedvezményezettjeitől származó visszafizetések lehetséges következményével járó új támogatással történő átminősítését.

A norvég kormány szerint a megfelelő intézkedések bizonytalanok és általános jellegűek voltak az ismertetett jogtalan támogatási intézkedések egyedi meghatározása nélkül. Ezen intézkedések nem neveztek meg egyetlen konkrét adórendszert sem és ennélfogva nem határozta meg azt, hogy bármelyik ilyen rendszer megszegte az állami támogatásra vonatkozó szabályokat. A létező állami támogatási rendszerek csak egyedi vizsgálatot és erre vonatkozó végző döntést követően tekinthetők jogsértőnek. Továbbá a támogatás kedvezményezettjei által történő visszafizetések az egyes támogatási rendszerek esetében negatív döntéseket kívántak volna meg. A megfelelő intézkedések elfogadása nem helyettesítheti a negatív döntést mint a visszafizetés jogi alapját.

A norvég kormány azt is kérte, hogy a Hatóság Állami Támogatási Iránymutatásának 7. fejezetében meghatározott eljárást ez esetben ne kövessék. Továbbá a visszafizetés ügyét nem vitatták meg a Hatóság és a kormány között a megfelelő intézkedések elfogadása előtt.

Végül a norvég kormány azt állította, hogy a kedvezményezettek visszafizetései megszegnék a törvényi elvárások alapelvét.

E. HARMADIK FELEK ÉSZREVÉTELEI A NYITÓ HATÁROZATRÓL

A PIL volt az egyetlen harmadik fél, amely benyújtotta a nyitó határozatra vonatkozó észrevételeit.

1. Az elektromosenergia-fogyasztásra kivetett adó alóli mentességek

A PIL tanúsította azt, hogy az adómentességek nem voltak szelektívek. Egy általános és pontatlan intézkedést, amely egy adott input tényezőre vagy egy termék adott felhasználására, vagy egy adott magatartásra korlátozódik, általános intézkedésnek lehet tekinteni. Az „Adria Wien” ítélet⁽²⁸⁾ alapjául szolgáló tényszerű körülményekkel szemben az elektromos energiára Norvégiában kivetett adó alóli mentességet általánosan alkalmazták az összes termelési folyamatra vonatkozóan és nem korlátozódott az árukat előállító vállalatokra. A PIL azt is hangsúlyozta, hogy a 2001. január 1-jén hatályba lépett változások miatt az elektromos energiára kivetett adót olyan módon alakították ki, hogy csak a termelési célokon kívüli egyéb célokra felhasznált elektromos energiát adóztassák meg.

A PIL véleménye volt az is, hogy az adómentességeket indokolta az adórendszer jellege és logikája. Az elektromos energiára kivetett adó célja az elektromosenergia-fogyasztás csökkentése volt a gazdaság azon ágazataiban, amelyeknek a legnagyobb takarékoskodási potenciálja volt, és ahol a várt fogyasztás-növekedés a legjelentősebb volt, különösen a háztartásokban. A PIL szerint e cél logikus következménye az adómentességek megtartása az ipari termelési célok esetében. Emiatt az adómentességek tökéletesen összhangban vannak az elektromos energiára kivetett adó logikájával.

Végül a PIL azt tanúsította, hogy a Hatóság köteles lett volna megfelelő piacelemzést végrehajtani annak meghatározása céljából, hogy vajon a vizsgált intézkedések eltorzították-e a versenyt. Ennek a piacelemzésnek figyelembe kellett volna vennie „...a harmonizáció bizonyos fokát elérő összes fő tényezőt...”. Erre vonatkozóan hivatkozás történt az IPPC irányelv⁽²⁹⁾ szerint harmonizált széleskörű kötelezettségekre, az egy EK irányelv szerinti jövőbeli kibocsátási kereskedelmi rendszerre⁽³⁰⁾, valamint az energia adóztatásáról szóló EK irányelvtervezetre⁽³¹⁾. A PIL azt állította, hogy az elektromos energiára kivetett adó alóli mentesség nem erősíthette a norvég vállalatok pozícióját az európai versenytársaikkal szemben, mivel a többi EGT országban lévő vállalatok is mind előnyben részesültek hasonló előnyöket nyújtó adórendszerek révén.

2. A CO₂-adórendszertől való eltérések

a) Az ipari folyamatokban nyersanyagként vagy redukáló hatóanyagként használt szén és koks adómentessége

A PIL tanúsította azt, hogy az adómentességet egy speciális felhasználásra és nem pedig meghatározott ágazatokra való hivatkozással határozták meg. A PIL arról is értesítette a Hatóságot, hogy a szenet és kokszt soha nem használták energiatermelésre Norvégiában, és hogy az szén és koks nyersanyagként vagy redukáló hatóanyagként történő felhasználásától eltérő felhasználása korlátozott volt. Erre vonatkozóan kiemelte azt a ténytet, hogy a szénre és kocszra kivetett CO₂-adó eltörlésének jövedelemre gyakorolt hatása a becslések szerint kevesebb mint 500 000 NOK volt⁽³²⁾.

A PIL tanúsította azt is, hogy az adómentességet indokolta a kérdéses adórendszer jellege és általános rendszere. A CO₂-adó általános célja a CO₂-kibocsátás csökkentése. A szén és kocsz energia-termelési célú felhasználását emiatt büntették, mivel egyéb hazai energiaforrásoknak kisebb volt a kibocsátása (a vízenergia gyakorlatilag kibocsátásmentes). Másrészt a legjobb rendelkezésre álló technikák alapján nem voltak semmilyen helyettesítő eszközök a szén és kocsz helyett nyersanyagként vagy redukáló hatóanyagként az ipari folyamatokban túlzott költségek felmerülése nélkül. Az ilyen jellegű felhasználás megadóztatása emiatt nem ösztönöznél alternatív és inkább környezetbarát termékek alkalmazását. A PIL véleménye szerint a környezetvédelmi ösztönzőknek a kibocsátások lehetséges mértékű csökkentésére kellett összpontosítaniuk, figyelembe véve azt, hogy a szén és a kocsz minden esetben szükséges input tényezők voltak az adott ipari folyamatokban.

⁽²⁸⁾ A C-134/99 sz. Adria Bécs Csővezeték ügy [2001] ECR I-8365., 49. bekezdés.

⁽²⁹⁾ Lásd a korábbi 19. lábjegyzetet.

⁽³⁰⁾ Az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Közösségen belüli kereskedelmi rendszerének létrehozásáról és a 96/61/EK tanácsi irányelv módosításáról szóló, 2003. október 13-i 2003/87/EK európai parlamenti és a tanácsi irányelv (HL L 275., 2003.10.25., 32. o.), EGT-megállapodásba nem vették át.

⁽³¹⁾ Az irányelvet később az energiatermékek és a villamos energia közösségi adóztatási keretének átszervezéséről szóló, 2003. október 27-i 2003/96/EK tanácsi irányelvként fogadták el (HL L 283., 2003.10.31., 51. o.).

⁽³²⁾ Hivatkozás történt az 1. sz. St.prp-re (2002-2003).

Végül a PIL benyújtotta a szénre és kocszra 2003. január 1-jétől kivetett CO₂-adó eltörlésére vonatkozó véleményét. Hivatkozva a szén és kocsz korlátozott mértékű energiatermelési célú felhasználására, kimondta azt, hogy ezen adó fenntartása nem hoz eredményeket környezetvédelmi szempontból. Nem állt fenn annak veszélye, hogy a szén és kocsz az adó eltörlésének eredményeképpen környezetbarátabb energiaforrások helyébe lép. A szénre és kocszra kivetett CO₂-adó eltörlése nem volt felelős egyes vállalatok előnyben részesítéséért és emiatt támogatás-mentesnek kell tartani.

b) *A cement és leca előállításánál energiatermelési célokra felhasznált szén és kocsz adómentessége*

A PIL rámutatott arra, hogy ezt az adómentességet az a tény motiválta, hogy ez az iparág nem tudta a szenet és kocszot elektromos energiával helyettesíteni túlzott költségek felmerülése nélkül. Ennek következményeként a szén és kocsz ilyen célokra történő felhasználásának megadóztatása nem szolgálna semmilyen célt. Emiatt az adómentesség összhangban van az általános adórendszer logikájával. Ezenkívül ezt a következtetést támogatta az energia megadóztatásáról szóló EK irányelvtervezet⁽³³⁾ is, amely kivonta az adózás alkalmazási köréből a kérdéses folyamatokhoz hasonló ásványtani folyamatokat.

c) *A papír- és cellulóziparban felhasznált ásványolajokra kivetett CO₂-adó csökkentett kulcsa*

A PIL elismerte azt, hogy a papír- és cellulózipar esetében csökkentett adó tartalmazhat támogatást. Az ilyen támogatás azonban összeegyeztethető lehet az EGT-megállapodás működésével, különösen mivel az adónak vitathatatlanul volt észrevehető hatása.

3. Az SO₂-adó részleges eltörlése

A PIL kijelentette azt, hogy az „EGT-n belüli harmonizált eszközök” hiányában a határokon át nagy távolságra eljutó levegőszennyezésről szóló ENSZ egyezményre vonatkozó 1999. évi Gothenburgi Jegyzőkönyv céljainak megvalósításához a nemzeti kormányok feladata dönteni a politikai eszközök összetételéről, melyek által a kötelezettségeiket végre kell hajtani, miközben figyelembe veszik az EGT-megállapodás alapelveit.

A PIL szerint az SO₂-adó eltörlése nem volt szelektív intézkedés. A PIL támogatta a norvég kormány véleményét a kérdéses adó szelektivitásának kérdésében, amint azt 1999-ben megfogalmazták és ahogy az azt követő eltörlésére is vonatkozik.

A PIL tanúsította azt, hogy az 1999-ben bevezetett és 2002. január 1-jétől eltörölt SO₂-adó az 1970-ben bevezetett és még érvényben lévő, az ásványolajokra kivetett kénadótól eltérő adó volt. A PIL véleménye szerint az EGT-megállapodás bármely szerződő fele szabadon bevezethet egy adót és eltörölheti ugyanazt az adót a saját belátása szerint, anélkül hogy ennek az adónak az eltörlése az EGT-megállapodás 61. cikkének értelmében állami támogatásnak számítana.

4. „Új támogatássá” való minősítés

A PIL véleménye szerint a Hatóságnak nincs alkalmazási köre a támogatás ex tunc visszatérítésének elrendelésére, mivel az ismertetett támogatási intézkedések a hivatalos vizsgálati eljárás lezárásáig létező támogatást képeznek. A Hatóság megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslatát nem előzte meg az egyes környezetvédelmi adóintézkedések felmérése, és ezen intézkedések akár összhangban lévőnek is tekinthetők az új Környezetvédelmi Iránymutatással. A megfelelő intézkedések túlságosan homályosak voltak ahhoz, hogy a norvég kormányra bármiféle kötelezettséget lehessen ráruházni és még több terhet róni a norvég iparra. A specifikusság ugyanilyen hiánya azt is maga után vonta, hogy a javasolt intézkedéseknek a norvég kormány által történő elfogadása csak azt jelentette volna, hogy a kormány folytatni kívánta volna a potenciális támogatási rendszer felülvizsgálatát az Iránymutatás 2002. január 1-jétől történő végrehajtása céljából. Ez főként azért történt volna, mivel a Hatóság nyilvánvalóan jelezte a norvég hatóságoknak, hogy az iránymutatás tényleges betartása 2003. január 1-jéig elhalasztható. A norvég kormány csak a saját egyetértésével lehet köteles ennek az elfogadására.

⁽³³⁾ Lásd a korábbi 31. lábjegyzetet.

A PIL azt is fenntartotta, hogy a Hatóság nem a Felügyeleti és Bírósági Határozat 3. jegyzőkönyve I. részének 1. cikkének (1) bekezdésében meghatározott őszinte együttműködéssel összhangban intézkedett, mivel nem adott Norvégia számára semmiféle pontos iránymutatást arra vonatkozóan, hogy milyen intézkedéseket lehet környezetvédelmi támogatásnak tekinteni, valamint az iránymutatás végrehajtására vonatkozóan sem. Az együttműködés alapelve a PIL szerint magában foglalja az egyes rendszerek egyedi felülvizsgálatára vonatkozó kötelezettséget.

Végül, még ha a vonatkozó támogatási intézkedéseket új támogatásként kellene is minősíteni, a PIL véleménye szerint a visszafizetési utasítás ellentétes lett volna a jogszabályi elvárásokkal és az arányosság alapelvvel is. A norvég hatóságok nem láthatták előre azt, hogy a kérdéses adószabályok az EGT-megállapodás 61. cikkének értelmében számítanak, és nem volt lehetőségük előre látni a megfelelő intézkedések norvég kormány által történő elfogadásának jogi következményeit. Mindenesetre a visszafizetés nem lenne alkalmas a korábban fennálló versenyhelyzet visszaállítására az egyéb EGT államokban a vállalatok számára biztosított adómentességek miatt.

II. ÉRTÉKELÉS

A. A HATÁROZAT ALKALMAZÁSI KÖRE

E határozat annak a felmérésére korlátozódik, hogy vajon a norvég kormány betartotta-e a Hatóság által javasolt és a norvég kormány által elfogadott megfelelő intézkedésekből eredő kötelezettségeit.

Először a határozat az elektromos energiafogyasztásra kivetett adó alóli mentességre vonatkozik, ami 2003. december 31-ig volt hatályos a gyártó- és bányászati iparágak és bizonyos régiók (települések) javára. Ezzel ellentétben ez a határozat nem vonatkozik az üvegházi termelők számára biztosított hasonló adómentességre, minthogy ezen iparág termékei kívül esnek azon termékkörön, amelyekre az EGT-megállapodás előírásai vonatkoznak, beleértve az állami támogatásra vonatkozó rendelkezéseket (vö. az EGT-megállapodás 8. cikkének (3) bekezdésével). A bányászat esetében az EGT-megállapodás a szén és acél termékek kereskedelmére vonatkozik, kivéve azon eseteket, amikor a kétoldalú Szabadkereskedelmi Megállapodás⁽³⁴⁾ különleges rendelkezéseket tartalmaz, amelyeket az EGT-megállapodás 14. jegyzőkönyve nem hagyhat figyelmen kívül. Ebből következően ez a határozat a bányászati iparra is vonatkozik, a kétoldalú Szabadkereskedelmi Megállapodás által is szabályozott termékek és az ezen határozat alkalmazási körén kívül eső termékek sérelme nélkül⁽³⁵⁾.

Másodszor ez a határozat a nyersanyagként és redukáló hatóanyagként, valamint a cement- és lecaiparban felhasznált szénre és kokszra kivetett CO₂-adóra vonatkozik. Ezek az adómentességek 2002. december 31-ig volt hatályban. Ezen kívül e határozat kiterjed a papír- és cellulózipar számára biztosított csökkentett CO₂-adóra is.

Harmadszor ez a határozat a szénre és kokszra kivetett SO₂-adó és az olajfinomítók kibocsátására kivetett SO₂-adó 2002. január 1-jétől történt eltörlésére vonatkozik.

B. AZ EGT-MEGÁLLAPODÁS 61. CIKKÉNEK (1) BEKEZDÉSE SZERINTI ÁLLAMI TÁMOGATÁS

Az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése leírja: „az EK tagállamok, az EFTA tagállamok által vagy az állami forrásokon keresztül bármilyen formában nyújtott bármiféle támogatás, amely egyes vállalatok vagy egyes termékek előállításának előnyben részesítésével torzítja vagy fenyegeti a versenyt, amennyiben az hatással van a szerződő felek közötti kereskedelemre, összeegyeztethetetlen ennek a Megállapodásnak a működésével.”

⁽³⁴⁾ Megállapodás az Európai Szén- és Acélközösség és a Norvég Királyság között (HL L 348., 1974.12.27., 17. o.). Ez a kétoldalú Szabadkereskedelmi Megállapodás hatályban marad az ÉSZAK-Szerződés lejártá után is. Az e Megállapodásba foglalt jogokat és kötelezettségeket az EK tagállamok 2002. július 19-i Kormányképviselői Konferenciáján hozott határozat eredményeként az ÉSZAK-ról az Európai Közösségre ruházták át. Az ÉSZAK-Szerződés 2002 júliusában történő lejártával az ÉSZAK acélszektorának nyújtott állami támogatás közösségi kezelését befoglalták került az EK-szerződés jogi keretébe.

⁽³⁵⁾ Az acélágazatra vonatkozóan lásd az EGT-megállapodás 26. jegyzőkönyvét az EGT-megállapodás 14. jegyzőkönyvének 5. cikkével együtt. A többi termékre vonatkozóan lásd az EGT-megállapodás 14. jegyzőkönyvének 1. cikkét és a 2. cikkének (1) bekezdését, valamint a kétoldalú Szabadkereskedelmi Megállapodás 1. cikkét és a mellékletét, amely az 1. cikkben említett termékeket sorolja fel.

A környezetvédelmi adók bevezetése nem tartozik az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése hatálya alá, amennyiben azok olyan általános intézkedések, amelyek nem biztosítanak előnyt egyes vállalatoknak vagy ipari ágazatoknak⁽³⁶⁾. Egy általános adó alóli mentességek azonban az említett rendelkezés hatálya alá esnek, ha ezek egyes vállalatokat vagy ipari ágazatokat céloznak anélkül, hogy ezeket az adómentességeket az adott adórendszer jellege vagy általános rendszere indokolná⁽³⁷⁾.

Annak felmérése, hogy egyes intézkedések vajon mentességeket vagy eltéréseket jelentenek-e egy általános szabály/közös rendszer alól, kiindulási pontot jelent arra vonatkozóan, hogy az adott adóintézkedés struktúrája a vizsgált adóintézkedést szabályozó jogi előírásokon alapul-e⁽³⁸⁾. Ezt követően meg kell vizsgálni azt, hogy vajon a kérdéses intézkedés eltérést jelent-e abban a rendszerben, amelybe tartozik⁽³⁹⁾. Pozitív válasz esetén aztán második lépésként meg kell bizonyosodni arról, hogy vajon „az adott rendszer jellege vagy általános rendszere alapján indokolt-e ez a mentesség”⁽⁴⁰⁾.

Ez ellentétes azzal a háttérrel, hogy a Hatóság felmérte a különböző adóintézkedéseket.

1. Az elektromos energia fogyasztásra kivetett adó alóli mentességek

a) Mentesség egyes iparágak számára az elektromos energiára kivetett adó alól

Az elektromos energia adórendszere szerinti általános szabály az volt, hogy az elektromos energia teljes felhasználása adóköteles. E szabály aló egy kivételt határoztak meg a feldolgozó és a bányászati iparágak által felhasznált elektromos energia esetében. Ezen adómentesség alkalmazási köre az egyes ágazatoknak a gazdasági tevékenységek statisztikai besorolására történő hivatkozással történt. Az adómentesség jellege emiatt ágazati jellegű volt.

A norvég kormány azzal érvelt, hogy a módosítás 2001. január 1-jétől létrehozott egy rendszert, amely szerint az elektromos energiát termelési célokra használó összes vállalkozás mentesült az adó alól és hogy az adómentességet emiatt az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése hatálya alá nem eső általános intézkedésnek kell tekinteni.

A Hatóság nem tudta elfogadni ezt a véleményt.

A Bíróság esetjogából az következik az, hogy az elektromos energiára kivetett adók visszafizetését elrendelő nemzeti intézkedéseket csak azon vállalatok esetében kell állami támogatásnak tekinteni, amelyek tevékenysége főként áruk előállításából áll⁽⁴¹⁾. Sem a jogosult vállalatok nagy száma, sem pedig a vállalatok ágazatának széles köre és nagysága nem biztosít alapot arra a következtetésre, hogy egy állami kezdeményezés egy általános gazdaságpolitikai intézkedést jelentsen⁽⁴²⁾. Ezen túl egy adóintézkedés, amely előnyben részesíti a feldolgozóipart a szolgáltató ágazattal szemben, szelektív jellegű⁽⁴³⁾.

⁽³⁶⁾ Lásd a Hatóságnak a közvetlen vállalati adóztatásra vonatkozó állami támogatási szabályok alkalmazásáról szóló Állami Támogatási Irányzatot 17B. fejezete (1) bekezdésének 17B.3.1. pontját.

⁽³⁷⁾ Lásd a Hatóság Állami Támogatási Irányzatot 17B. fejezete (4) bekezdésének 17B.3.1. pontját és az Olaszország kontra Bizottság [1974] ECR 709, 173/73 sz. ügy, 15. cikk.

⁽³⁸⁾ Lásd a Hatóság Állami Támogatási Irányzatot 17B. fejezete (4) bekezdésének 17B.3.1. pontját.

⁽³⁹⁾ Lásd Darmon főtanácsnok véleményét a C-72 és 73/91 ügyekben, Firma Sloman Neptun Schifffahrts [1993] ECR I-887, 50. cikk.

⁽⁴⁰⁾ A fent idézett 173/73 sz. ügy, 15. cikk.

⁽⁴¹⁾ A korábban idézett C-143/99 sz. ügy, 55. cikk. Lásd szintén a Belgium kontra Bizottság [1999] ECR I-3671 C-75/97 sz. ügy 31. cikkét, ahol a Bíróság fenntartotta azt, hogy „az egyes ágazatok számára megnövelt csökkentések korlátozása tette ezeket a csökkentési intézkedéseket szelektívnek úgy, hogy ezek az intézkedések kielégítették a specifikusság feltételét.”

⁽⁴²⁾ A korábban idézett C-143/99 sz. ügy 48. paragrafusa; és a korábban idézett C-75/97 sz. ügy 32. cikke.

⁽⁴³⁾ Lásd az N 449/2001 sz. állami támogatás – Németország, Az ökológiai adók 2002. március 31. utáni fenntartása; C 42/03 sz. (ex NN 3/B/2001 és NN 4/B/2001) állami támogatás – Svédország, Energia Adórendszer; NN 75/2002. sz. állami támogatás – Finnország, Differenciált energia adókulcsok az elektromos energia esetében.

Az elektromos energiára kivetett adóra vonatkozó norvég jogszabályok 2001. évi módosítása csökkentette a feldolgozó- és a bányászati ipar adómentességének alkalmazási körét, bizonyos mértékig megadóztatva az ezen adómentesség kedvezményezettjei által felhasznált elektromos energiát, nevezetesen az „irodaépületeként” besorolt épületekben felhasznált elektromos energiát. Mind az elektromos energia adókötelességére vonatkozó általános szabály, mind pedig az ágazati mentesség érvényesült. A módosítás eredménye pusztán az volt, hogy az ágazati mentességet a korábbinál részletesebben határozták meg.

E háttér ellenében a Hatóság fenntartja a nyitó határozatban kifejtett véleményét arra vonatkozóan, hogy a feldolgozó- és bányászati iparágak adómentessége az EGT-megállapodás 61. cikke (1) bekezdésének értelmében szelektív volt. Emiatt az a kérdés, hogy a rendszer „jellege és általános rendszere” alapján vajon indokolt volt-e az adómentesség.

Erre vonatkozóan fel kell idézni azt, hogy az Adria Bécs ítéletben a Bíróság fenntartotta azt, hogy:

„...a főként áruk előállításával foglalkozó vállalatok számára történő előnyök biztosításának indoka nem található meg az adórendszer jellegében vagy általános rendszerében...”⁽⁴⁴⁾

Egy, az energiatakarékossági intézkedések vonatkozó alkalmazási körén alapuló megkülönböztetés vagy egy a nagy energiafelhasználású és egyéb iparágak közötti általános megkülönböztetés nehezen tekinthető a rendszer jellegének vagy általános rendszerének⁽⁴⁵⁾. Az a tény, hogy az energiatakarékossági potenciál eltérő a különböző iparágakban, nem szünteti meg az adó vezérlő hatását.

A hatóságnak az a véleménye, hogy a feldolgozó- és a bányászati iparágak adómentessége nem következik közvetlenül az elektromos energia adórendszerének alap- vagy irányító alapelvéből, és emiatt nincs rá indok.

A Hatóság nem ért egyet a norvég kormánnyal abban, hogy az adórendszer a 2001. évi módosítást követően egy olyan rendszer volt, amely szerint az elektromos energiát termelési célokra használó összes vállalat mentesült az adófizetés alól.

Amint azt a norvég kormány elismerte, nem lehet kizárni azt, hogy egyes iparágak használhattak elektromos energiát termelési célokra anélkül, hogy mentesültek volna az adófizetés alól⁽⁴⁶⁾. Ezzel szemben nem zárható ki az, hogy egyes adómentességet élvező vállalatok mentesültek a nem termelési célra felhasznált elektromos energia után járó adó megfizetése alól⁽⁴⁷⁾. Ezáltal de facto úgy tűnhet, hogy az adó nem kizárólag a nem termelési célra történő elektromos energia felhasználására vonatkozott és az adómentesség sem kizárólag a termelési célra történő elektromos energia felhasználására vonatkozott.

A hatóság véleménye szerint meglehetősen önkényes volt az, hogy a nem termelési célú elektromosenergia-fogyasztás adóját elengedték azokban az esetekben, amikor a termelő tevékenység az épület teljes alapterületének alig több mint 20 %-át foglalta el. Az elektromos energia valós fogyasztását kellett volna figyelembe venni, inkább mint az épület fizikai lefoglaltságát. Ezen kívül annak világos meghatározása nélkül, hogy pontosan mit értettek „termelő folyamat” alatt, nem lehet igazolni azt, hogy az adómentességben részesülő ágazatok kiválasztását vajon indokolja-e az a tény, hogy csak ezek az ágazatok termelési célokra használják az elektromos energiát.

⁽⁴⁴⁾ A korábban idézett C-143/99 sz. ügy 49. cikke.

⁽⁴⁵⁾ A C 33/2003 (ex NN 34/2003) sz. állami támogatás – Ausztria, visszatérítés a gázra és elektromos energiára kivetett energia adókból 2002-ben és 2003-ban; az N 449/2001 sz. állami támogatás – Németország, az ökológiai adóreform 2002. március 31-ét követő fenntartása; az NN 3/A/2001 és NN 4/A/2001 sz. állami támogatás – Svédország, a CO₂ adórendszer meghosszabbítása; A C 18/2001 (N 123/2000) sz. állami támogatás – Egyesült Királyság, a éghajlat-változási illeték.

⁽⁴⁶⁾ Az alkalmazott elektromosenergia-adó, pl. teljes egészében az építőiparra vonatkozóan („Bygge- og anlægsvirksomhet”), F statisztikai besorolásba tartozik, a NACE F-el összhangban.

⁽⁴⁷⁾ A norvég elektromos energia adó olyan helyzetekhez vezethetett, ahol például az irodai tér 75 %-át adminisztratív célokra használták azt eredményezve, hogy az egész épület elektromosenergia-fogyasztása mentesült az elektromos energiára vonatkozó adó alól.

A Hatóság megjegyzi azt, hogy a norvég kormány korlátozta magát annak tanúsításában, hogy a feldolgozó- és bányászati iparágak esetében az irodaépületekben felhasznált elektromos energia adó alóli mentesítése volt az egyetlen gyakorlati módja annak a biztosítására, hogy az adót csak a nem termelési célokra felhasznált elektromos energiára vessék ki. A Hatóság erre vonatkozóan nem kapott semmilyen további magyarázatot. A Hatóság nem látja azt, hogy egy az irodaépületekben felhasznált elektromos energiára kivetett adónak a meghatározottak szerinti kiszabása a feldolgozó- és bányászati iparágakban úgy tekinthető, mint egy olyan rendszer végrehajtása, amely szerint az elektromos energiára kivetett adót csak a nem termelő célokra szabják ki.

Az igaz, hogy a Bizottság az Adria Bécs döntést megelőzően elfogadta azt, hogy egy a dán elektromos energia adórendszer ne minősüljön állami támogatásnak, mivel az adott rendszeren belüli megkülönböztetések „közvetlenül az elektromos energiára adórendszerének alapelvéből származtak”⁽⁴⁸⁾, azaz a rendszer jellege és általános rendszere által indokoltak voltak. Ebben az esetben a Bizottság elfogadta azt, hogy a dán rendszer alapelve a csak háztartási és hasonló fogyasztások adóval való terhelése volt. A dán rendszerben azonban részletes, majdnem aprólékos szabályok voltak meghatározva annak biztosítása céljából, hogy az összes háztartási és hasonló felhasználást megadóztassák és az összes egyéb felhasználást nem adóztatták meg⁽⁴⁹⁾. Ez együtt járt egy olyan módszertannal, amely szerint az HÉA regisztrált vállalkozások mérték a háztartási célú elektromos energia fogyasztásukat (mint például az irodahelyiségek fűtése stb.) és az ilyen fogyasztás után a szokásos adót fizették meg, miközben nem fizettek adót a háztartási fogyasztástól eltérőnek tartott fogyasztás után. A norvég elektromosenergia-adómentesség jól megkülönböztethető a dán adótól, először a norvég adómentesség statisztikai besorolásban meghatározott feldolgozó- és bányászati iparágakra korlátozása miatt, és másodsor a vállalatok nem termelési célú elektromos energia fogyasztásának pontatlan mérési módszere miatt.

A fentiek alapján a hatóságnak úgy kell döntenie, hogy a feldolgozó- és bányászati iparágak elektromos energia adó alóli mentessége az EGT-megállapodás 61. cikke (1) bekezdésének értelmében egyes vállalatokat előnyben részesítő szelektív intézkedésnek minősül.

Az EGT-megállapodás 61. cikke (1) bekezdésének értelmében vett állami támogatás összes egyéb eleme is teljesült. Az elektromosenergia-adó ágazati mentessége a norvég állam adóbevételeinek elvesztését eredményezte és előnyöket biztosított egyes vállalatok számára. Minthogy az adókedvezményben részesült iparágak a nyílt piaci versenyben szereplő tevékenységeket végeztek, amely piacokon kereskedelem folyik az EGT szerződő felek között, az adómentesség felelős volt a verseny torzulásáért és hatással volt a szerződő felek közötti kereskedelemre.

A Hatóság nem köteles a PIL által kért piacelemzést végrehajtani, mielőtt nem képes eldönteni azt, hogy a vizsgált intézkedések torzítják-e a versenyt és hatással vannak-e a kereskedelemre. Egy adókönyvités támogatássá való minősítéséhez lényegtelen az, hogy vajon az adott adóintézkedés alól mentesített vállalatoknak viselniük kellett-e egyéb környezetvédelemmel kapcsolatos költségeket. Továbbá az a tény, hogy az egyéb EGT országok feldolgozó- és bányászati iparágai szintén részesültek adókedvezményből származó előnyben, vagy hogy ezekre az egyéb országokra, amelyek még nem vezettek be hasonló adókat, nem vonatkozhat az adókedvezmények támogatássá való minősítésére. Ez az EGT-megállapodás (3) cikke (c) bekezdése szerinti eltéréseknek Környezetvédelmi Iránymutatással kombinált felméréssel függ össze, hogy a nemzetközi versenyképesség szempontját figyelembe vették.

Következésképpen a Hatóság úgy dönt, hogy az elektromosenergia-adó alóli mentesség az EGT-megállapodás 61. cikke (1) bekezdésének értelmében állami támogatást képez.

⁽⁴⁸⁾ Az N 416/1999 sz. állami támogatás – Dánia, Elektromos energia reform. Lásd a Bizottságnak az állami támogatási szabályoknak a közvetlen vállalati adózásra vonatkozó intézkedésekre történő alkalmazásáról szóló közleményét (HL C 384., 1998.12.10., 3. o.) és a Hivatal Állami Támogatási Iránymutatása 17B. fejezete (4) bekezdésének vonatkozó 17B.3.1. pontját. (HL L 137., 2000.6.8., 22. o. és a 26. sz. EGT-kiegészítés, 2000.6.8., 12. o.).

⁽⁴⁹⁾ Lásd különösen a dán „Lov om afgift af elektricitet” törvény 11. szakaszát, amely elérhető a <http://147.29.40.90/DELFIN/HTML/A1998/0068929.htm> címen.

b) *Mentesség bizonyos régiók (települések) felhasználói számára az elektromos energiára kivetett adó alól*

A nyitó határozatban a Hatóság kinyilvánította azt az előzetes nézetét, hogy a bizonyos régiók (települések) vállalatai számára az elektromos energiára kivetett adó alóli mentességek az EGT-megállapodás 61. cikke (1) bekezdése értelmében szelektív intézkedést képeztek.

A Hatóság nem lát okot a kezdeti álláspontjának megváltoztatására. Az adómentesség adóbevétel-vesztéséget okozott a norvég államnak és előnyt jelentett az adott régiókban (településeken) lévő vállalatok számára. Minthogy az adómentesség az összes ágazatra érvényes volt, nem zárható ki az, hogy az adott régiókban lévő vállalatok által végzett tevékenység részt vesz a versenyben és a kereskedelemben, és hogy az adómentesség emiatt felelős volt a verseny torzulásáért és hatással volt a szerződő felek közötti kereskedelemre. Következésképpen a Hatóság úgy véli, hogy az elektromosenergia-adótól való eltérések az EGT-megállapodás 61. cikke (1) bekezdése értelmében állami támogatást képeztek.

2. A CO₂-adórendszer szerinti eltérések

a) *Az ipari folyamatokban nyersanyagként vagy redukáló hatóanyagként használt szén és koks adómentessége*

Amint az a fenti I.C.2.a) pontban említettük, a Hatóság a nyitó határozatban bejelentette azt, hogy részletesebben felméri a Bizottság a nem fűtőanyag felhasználás mentességéről szóló határozatával és a Egyesült Királyság éghajlat-változási illetéke⁽⁵⁰⁾ szerinti kettős felhasználási mentességével való összefüggést. E határozatot követően hasonló mentességek voltak napirenden egy a CO₂-adó svédországi meghosszabbítására vonatkozó ügyben.

A svéd esetben a Bizottság kijelentette azt, hogy „az energiatermékek svéd adóztatásának kiindulópontja az, hogy az adót csak akkor kell kivetni az energiatermékekre, ha fűtőanyagként használják fel azokat. Az adót nem vetik ki, ha az energiatermékeket a gépjármű-üzemanyagokon vagy fűtőanyagokon kívüli egyéb célra használják fel”⁽⁵¹⁾. A Bizottság továbbá megjegyezte azt, hogy amennyiben az energiaterméket főként nyersanyagként használták fel elégetést nem tartalmazó folyamatokban vagy redukáló folyamatokban, akkor a termék teljes felhasználása adómentes a svéd rendszerben. Az éghajlat-változási illetékre vonatkozó határozatra hivatkozva a Bizottság úgy döntött, hogy a svéd jog szerinti adómentességek a rendszer logikája és jellege által indokoltak.

A Bizottság megközelítése tükrözte az Energia Adóztatási Irányelvet is, mely szerint az irányelv 2. cikkének (1) bekezdésében meghatározott energiatermékeket nem adóztatják, amennyiben gépjármű-üzemanyagokon vagy fűtőanyagokon kívüli egyéb célra használják fel. Ennélfogva a nyersanyagként használt ilyen energiatermékek és a kettős felhasználású energiatermékek, pl. a mind tüzelőanyagként, mind pedig redukáló hatóanyagként történő felhasználás, ki van zárva a rendszerből⁽⁵²⁾. Elfogadott az, hogy annak a mértéke, amennyire az energia termékekre a tüzelőanyagként vagy gépjármű-üzemanyagként történő felhasználáskor vonatkoznia kell a közösségi rendszernek, benne foglaltatik az adórendszer jellegében és logikájában, az energiatermékek kettős felhasználásának és nem tüzelőanyag célú felhasználásának a rendszer alkalmazási köréből történő kizárása céljából⁽⁵³⁾.

A hatóság ebben az összefüggésben szeretné hangsúlyozni azt, hogy az adóharmonizálás mint olyan, és ezáltal az Energiaadó Irányelv, kívül esik az EGT-megállapodás alkalmazási körén. Az Energiaadó Irányelv azonban a közösségi gyakorlattal azonos módon felhasználható állami támogatási célokra hivatkozási pontként a Hatóság számára, annak bevonása nélkül, hogy az EFTA államok kötelesek betartani a közösségi adójogot⁽⁵⁴⁾, ami nem képezi az EGT-megállapodás részét.

⁽⁵⁰⁾ Lásd a korábbi 22. lábjegyzetet.

⁽⁵¹⁾ Az NN 3A/2001 és NN 4A/2001 sz. állami támogatás – Svédország, a CO₂-adórendszer meghosszabbítása. Lásd ennek a határozatnak a 3.5 és 4.3 pontjait.

⁽⁵²⁾ Az irányelv 2. cikke (4) bekezdésének b) albekezdése.

⁽⁵³⁾ Az irányelv 22. preambulumbekzdése.

⁽⁵⁴⁾ A Hatóság Állami Támogatási Iránymutatásának 15. fejezete, bevezetés, 5. bekezdés.

Az EGT-megállapodás hatályba lépése előtt a norvég hatóságok bevezettek egy a szén és koksztól energia célú felhasználására vonatkozó adót. Az ezen adó mögötti logikai alap részben annak a kockázatnak az elkerülése volt, hogy a vállalatok energiatermelési célokra (korábban nem adózott) szénrel és koksszal helyettesítsék az (adóztatott) ásványolajokat, részben pedig az inkább környezetbarát energia termékek használatának ösztönzése. A szenet és kokszot egyéb célokra használó iparágak emiatt nem tartoztak az adó alanyai közé. A norvég kormány szerint a norvég adórendszer főként az energia vonatkozású kibocsátások felé orientálódott. E magyarázatokra figyelemmel a Hatóság elfogadja azt, hogy a szénre és kokszra kivetett norvég CO₂-adót kizárólag e termékek energia vonatkozású felhasználására tervezték. A norvég kormány elmagyarázta azt, hogy a szén és koksztól ipari folyamatokban történő felhasználása elkerülhetetlen mellékhatásként energiatermelési célokat is szolgálhat. Következésképpen a Hatóság elfogadja, hogy a nyersanyagként vagy redukáló hatóanyagként felhasznált szén és koksztól adómentessége belül esett a norvég adórendszer jellegén és rendszerén.

A fenti megfontolásokra figyelemmel a Hatóság úgy dönt, hogy a nyersanyagként vagy redukáló hatóanyagként felhasznált szén és koksztól adómentessége az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése értelmében nem képez állami támogatást.

b) *A cement és leca előállításánál energiatermelési célokra felhasznált szén és koksztól adómentessége*

A Hatóság megjegyzi azt, hogy a cement- és lecaipar CO₂-adó alóli mentessége eltért az általános szabálytól, nevezetesen attól, hogy a CO₂-adót az energiatermelési célokra használt szénre és kokszra vetették ki.

A szénre és kokszra kivetett CO₂-adó célja részben annak a kockázatnak az elkerülése volt, hogy a vállalatok energiatermelési célokra szénrel és koksszal helyettesítsék az ásványolajokat, részben pedig az inkább környezetbarát energia termékek használatának ösztönzése volt.

A norvég hatóság közölte azt, hogy a termelőnek korlátozott alkalmazási köre volt megváltoztatni a folyamathoz szükséges energia termék típusát és mennyiségét. A hivatalos vizsgálati eljárás során a norvég kormány azonban tudomásul vette azt, hogy lehetnek kétségek aziránt, hogy vajon a körülmények kielégítő indokot jelenthettek az adómentességre, figyelemmel az adó hangsúlyos környezetvédelmi céljaira.

A norvég hatóságok által benyújtott információ nem mutatta azt, hogy a szén és koksztól egyéb termékekkel történő energia célú helyettesítése technikailag lehetetlen volt. A hatóságok azt sem bizonyították, hogy az energiahatékonyságot növelő intézkedések révén a cementipar nem tudta volna csökkenteni az energiatermelési célú szén- és kokszfogyasztást. Végül az adómentesség csak a cement és a leca előállítására vonatkozott, de egyéb ásványi folyamatokat is bevontak a CO₂-adóba⁽⁵⁵⁾. Emiatt a Hatóság úgy véli, hogy ennek az iparágak az adó alóli mentessége nem esett belül az adórendszer jellegén és rendszerén.

Továbbá a cement- és leca előállításánál energiatermelési célokra felhasznált szén és koksztól adómentessége adóbevétel-vesztést okozott a norvég államnak és pénzügyi előnyt jelentett egyes vállalatok számára. Minthogy az adott iparág aktív olyan piacokon, amelyeken kereskedelem folyik az EGT országok között, az adómentesség felelős volt a verseny és a szerződő felek közötti kereskedelem torzításáért.

⁽⁵⁵⁾ Az Energiaadó Irányelv szerint az ásványtani folyamatoknak a rendszerből történő kizárása egy környezetvédelmi adórendszer jellegén és logikáján belül esőnek tekinthető (2(4)(b) cikk és a 22. preambulumbekzdés). A rendszer jellegébe és logikájába azonban nem eshet bele néhány, de nem az összes, ásványtani folyamat kizárása az energiaadó-rendszerből, amint az a norvég adórendszerben fennáll.

A Hatóság megemlítette azt a tényt, hogy a szénre és kocszra kivetett CO₂-adót 2003. január 1-jén eltörölték, beleértve következményként a jelen vizsgálati eljárás tárgyát képező adókedvezményeket is. Ennélfogva 2003. január 1-jétől a cement és leca ipar adómentessége által tartalmazott támogatási elem megszűnt.

c) *A papír- és cellulóziparban felhasznált ásványolajokra kivetett CO₂-adó csökkentett kulcsa*

A papír- és cellulóziparban felhasznált ásványolajokra kivetett CO₂-adó csökkentett kulcsa ágazat-specifikus. Továbbá a csökkentett kulcsot nem indokolja a CO₂-adó rendszerének jellege vagy általános rendszere.

A papír- és cellulóziparban felhasznált ásványolajokra kivetett CO₂-adó csökkentett kulcsa adóbevétel-veszteséget okozott a norvég államnak és pénzügyi előnyt jelentett egyes vállalatok számára. Minthogy az adott iparág aktív olyan piacokon, amelyeken kereskedelem folyik az EGT országok között, az adómentesség felelős volt a verseny és a szerződő felek közötti kereskedelem torzításáért. Ennélfogva a papír- és cellulóziparban alkalmazott csökkentett adókulcs az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése értelmében állami támogatást képez.

3. **A szén és kocsz felhasználásra és az olajfinomítók kibocsátására kivetett SO₂-adó eltörlése**

a) *A szén és kocsz felhasználásra kivetett SO₂-adó eltörlése*

A szén és kocsz felhasználásra kivetett SO₂-adóra vonatkozóan a Hatóság fenntartja azt, hogy az adó 2002. évi eltörlése pénzügyi előnyt jelentett az adóköteles vállalatok számára és adóbevétel-veszteséget okozott a norvég államnak. A jelenleg rendelkezésre álló információ alapján azonban a Hatóságnak az a véleménye, hogy az adó eltörlését nem lehet az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése értelmében szelektívnek tekinteni.

Amint azt a Hatóság a nyitó határozatban megjegyezte, a szén és kocsz felhasználásra kivetett SO₂-adó eltörlése anélkül korlátozta az SO₂-adó alkalmazási körét, hogy megkülönböztette volna a különböző vállalatok vagy ágazatok különböző kategóriáit. Az adó alkalmazási körét a szén és kocsz felhasználásának kizárásával határozták meg. Az adó 2002. évi eltörlése után az általános szabály emiatt az volt, hogy a szén és kocsz felhasználására nem vonatkozik az SO₂-adó. Az szénre és kocszra kivetett SO₂-adó eltörlése emiatt alapján kedvező volt az összes szenet és kocszot használó vállalat számára Norvégiában.

A nyitó határozatban arra vonatkozóan kifejezett kétségek, miszerint az adó eltörlése mindamelllett szelektív lehetett, a vizsgálati eljárás során megszűntek.

Nem voltak arra mutató jelek, hogy a szén és kocsz felhasználására kivetett SO₂-adó eltörlésekor a norvég hatóságok egyik célja az egymással közvetlenül versenyző gyártók közötti versenyhelyzet befolyásolása lett volna. A Hatóság vizsgálata azt sem fedte fel, hogy lett volna bármilyen arra vonatkozó veszély, hogy a szén és kocsz felhasználására kivetett SO₂-adó eltörlésének lettek volna ilyen hatásai. A Hatóság rendelkezésére álló információból nem tűnt ki az, hogy bármely olyan gyártónak előnye származott volna a vizsgált adó eltörléséből (mivel a gyártók a termelő folyamatokban használták fel a szenet és a kocszot), amely közvetlen versenyben volt olyan más norvégiai gyártókkal, amelyeknek azért nem származott előnyük az adó eltörléséből, mert ásványolajat használtak a hasonló gyártási folyamatokban⁽⁵⁶⁾. Végül nem volt annak jele, hogy az adó eltörlése egy az állami támogatásra vonatkozó EGT szabályokat diszkriminatív adóztatás által megkerülő mechanizmus lett volna⁽⁵⁷⁾. Úgy tűnt, hogy az adó eltörlése a norvég hatóságok azon következtetésének eredménye volt, hogy az adózáson kívüli egyéb eszközök voltak a legalkalmasabbak az SO₂-kibocsátás megfékezésére.

⁽⁵⁶⁾ A C-53/00 Ferring SA kontra Agence centrale des organismes de sécurité sociale (ACOSS) [2001] ECR I-9067 ügygel ellentétben, amelyben a Bíróság úgy találta, hogy a gyógyszereknek a gyógyszerárak számára történő közvetlen értékesítésére kivetett adó, amelyet nem vetettek ki a nagykereskedőkre, egy szelektív adómentesség. Ebben az esetben a kereskedők két csoportja közvetlen versenyben állt egymással, a vizsgált adó pedig közvetlen hatással volt a közöttük fennálló versenyhelyzetre és a francia hatóságok egyik külön célja ilyen hatások létrehozása volt.

⁽⁵⁷⁾ Vö. a Tizzano főtanácsnok által a C-53/00, Ferring ügyre vonatkozó fentebb idézett véleményével, 38. bekezdés.

Emiatt az a döntés született, hogy a szén és kokszt felhasználására kivetett SO_2 -adó 2002-ben történt eltörlése az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése értelmében nem képezett állami támogatást.

b) *A olajfinomítók kibocsátására kivetett SO_2 -adó eltörlése*

A olajfinomítók kibocsátására kivetett SO_2 -adó eltörlésére vonatkozóan megjegyezték az, hogy az ásványolajok tüzelőanyagként történő felhasználása az 1999. évi adóreform előtt adóköteles volt és az adórendszer e reform által történt megváltozása után továbbra is adóköteles maradt. Ennélfogva az ásványolajok olajfinomítóknál tüzelőanyagként történő felhasználása mindenütt adóköteles maradt.

Azonfelül, amint az a fenti I.B.3. pontban említettük, 1999-ben bevezettek egy rendelkezést azzal a céllal, hogy az ásványolajok olajfinomítók által történő felhasználását nem lehet kétszeresen megadóztatni (az ásványolajokra kivetett szokásos SO_2 -adó és az új kibocsátás alapú adó). Ez olyan helyzethez vezetett, ahol az olajfinomítók által a finomítási folyamatban felhasznált nyersolaj kibocsátását is megadóztatták a tüzelőanyagként felhasznált ásványolajok kibocsátásán felül. Ezen adó 2002. évi eltörlése azzal járt, hogy a kettős adózást akadályozó rendelkezés megszűnt és hogy az ásványolajok tüzelőanyagként a finomítási folyamatban történő felhasználására egészében az ásványolajokra kivetett szokásos SO_2 -adó vonatkozott.

A hatóság egyetért azzal, hogy a finomítási folyamatban a nyersolajat nem üzemanyagként vagy fűtőanyagként, hanem nyersanyagként használják fel. A Bizottság gyakorlata⁽⁵⁸⁾ és Tanácsnak az energiatermékek nem üzemanyag vagy fűtőanyag célú felhasználására vonatkozóan az Energiaadó Irányelv elfogadásakor kialakított véleménye szerint a Hatóság úgy találja, hogy a finomítási folyamatban felhasznált nyersolaj felhasználásának adómentessége belül esik az adórendszer jellegén és logikáján, amennyiben a nyersolajat nem üzemanyagként használják fel.

Ezt követi az, hogy a norvég államnak az olajfinomítók kibocsátására kivetett adó eltörlésére vonatkozó 2002. évi döntése az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése értelmében nem képezett állami támogatást.

C. AZ ÖSSZEEGYEZTETHETŐSÉG FELMÉRÉSE

Az EGT-megállapodásnak azokkal az adóintézkedésekkel való összeegyeztethetőségét, amelyeket az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése értelmében állami támogatásnak minősítettek, az alábbiakban vizsgáljuk. Ezeket az intézkedéseket a Környezetvédelmi Iránymutatással együtt a Megállapodás 61. cikke (3) bekezdésének (c) pontja szerint vizsgáljuk.

A Környezetvédelmi Iránymutatás D.3.2. szakasza szerint az EFTA államok szükségesnek tarthatják a környezetvédelmi adók alóli ideiglenes mentességekre vonatkozó intézkedések meghozását, nevezetesen az európai szintű harmonizáció hiánya miatt vagy a nemzetközi versenyképesség ideiglenes elvesztése miatt. Amint azonban az a Környezetvédelmi Iránymutatás 42. pontjából kitűnik, ezek az adómentességek működő támogatást képeznek, amelynek meg kell felelnie az Iránymutatásban meghatározott rendelkezéseknek.

A Környezetvédelmi Iránymutatás 46.1. pontja meghatározza azt, hogy amikor egy EFTA tagállam környezetvédelmi okokból egy tevékenységi ágban vagy termékekre vonatkozóan bevezet egy új adót, amelyre vonatkozóan nem létezik európai közösségi adó harmonizáció vagy az adó meghaladja a közösségi jogban meghatározott adót, akkor egy tíz éves időszakra vonatkozó mentességek lehetnek indokoltak:

- a) ha ezek az adómentességek vagy az adott EFTA tagállam és a kedvezményezett vállalatok közötti megállapodásoktól függenek, amelyek által a vállalatok környezetvédelmi célok megvalósítását vállalják, vagy

⁽⁵⁸⁾ Lásd a korábbi 22. és 51. lábjegyzeteket.

- b) ha az adócsökkentés után a vállalatok által fizetett összeg nagyobb marad, mint a közösségi minimum összeg (amennyiben van közösségi adó – első bekezdés) vagy a nemzeti adók jelentős részarányát képezi (ha az adó nem felel meg egy harmonizált közösségi adóval – második bekezdés).

Bizonyos, a Környezetvédelmi Iránymutatás 46.2. pontjában meghatározott feltételek mellett a fentiek a létező adókra is vonatkoznak. Ezen adómentességi lehetőségek részletes feltételeit megvizsgálják az alábbiakra vonatkozó összes intézkedés esetében.

1. Az elektromosenergia-fogyasztásra kivetett adó alóli mentességek

- a) *Az elektromosenergia-fogyasztásra kivetett adó alóli mentesség a feldolgozó- és bányászati iparágak számára*

A norvég kormány nem mutatta be azt, hogy a Környezetvédelmi Iránymutatás 46.1.(a) pontja szerinti feltételeket (környezetvédelmi megállapodások vagy hasonló hatású egyéb intézkedések) kielégítették.

2002-ben és 2003-ban nem voltak harmonizált elektromosenergia-adók az Európai Közösségben. A Környezetvédelmi Iránymutatás 46.1 (b) pontjának első francia bekezdése emiatt nem volt alkalmazható. Mindenesetre a norvég kormány nem mutatta be azt, hogy az adott vállalatok olyan összeget fizettek be, amely nagyobb marad, mint a 2004. január 1-jétől alkalmazandó Energiaadó Irányelv⁽⁵⁹⁾ szerinti közösségi minimum.

A norvég kormány nem szolgáltatott információt a 2001. évi módosításokról az elektromosságra kivetett adóra vonatkozóan. A Hatóság emiatt nem volt abban a helyzetben, hogy megerősítse azt, hogy több adómentességben részesített vállalatot az elektromosságra kivetett adó jelentős részét befizető vállalatnak lehessen tekinteni (a Környezetvédelmi Iránymutatás 46.1.(b) pontjának második francia bekezdése). Még fontosabb az, hogy a vizsgált elektromosenergia-adó nem tartalmazott semmiféle olyan rendelkezést, amely biztosította volna azt, hogy a vállalatok megfizessék az adó jelentős részét.

Az adómentesség alkalmazási körének 2001. január 1-jétől a feldolgozó- és bányászati iparágakra való korlátozása azt eredményezte, hogy ezen ágazatok vállalatai csak azon mértékig fizettek az elektromos energiáért, amennyiben az épületeik „irodaépületnek” voltak minősítve. Ennélfogva a körülményektől függően néhány vállalat megfizethette volna az adót az elektromos energia fogyasztásának többsége után, amely az irodai tevékenységgel kapcsolatos. Más vállalatok nagyon kis adókat fizethettek – ha egyáltalán fizettek – az ilyen fogyasztás után, mert olyan épületeik voltak, amelyekben az alapterületnek kevesebb mint 80 %-át használták irodai célokra. Mindenesetre, feltételezve azt, hogy számos kedvezményezett használt jelentős mennyiségű elektromos energiát a termelő folyamataiban, e vállalatok teljes adóterhe nagyon alacsony lehetett.

Következésképpen a Hatóság úgy dönt, hogy a feldolgozó- és bányászati iparágak ágazati mentessége az elektromos energiára kivetett adó alól nem volt összeegyeztethető az EGT-megállapodás működésével.

- b) *Mentesség bizonyos régiók felhasználói számára az elektromos energiára kivetett adó alól*

A Hatóság nem kapott olyan információt, amely bemutatta azt, hogy 2002. január 1-jétől betartották a Környezetvédelmi Iránymutatás szerinti követelményeket.

Különösen, minthogy az e régiókban lévő vállalatok teljesen mentesültek az elektromos energiára kivetett adó alól, ezek nem tekinthetők úgy, mint amelyek megfizették az adó jelentős hányadát (a Környezetvédelmi Iránymutatás 46.1.(b) pontjának második francia bekezdése).

⁽⁵⁹⁾ Azaz 0,5 EUR/MWh, lásd a 10. cikket a 2003/96/EK tanácsi irányelv (fentebb idézve) I. mellékletének C. táblázatával együttesen.

Az előzetes vizsgálati eljárás során a norvég kormány úgy érvelt, hogy a kíméletlen időjárás körülmények és a nagy távolságok miatt a bizonyos régiók felhasználói számára az elektromos energiára kivetett adó alól biztosított mentesség regionális fejlesztési támogatásnak tekinthető. A Hatóság azonban nem kapott olyan információt, amely lehetővé tette volna annak megerősítését, hogy az adómentességek a Regionális Támogatási Irányzatok szerint indokoltak lehettek ⁽⁶⁰⁾.

Következésképpen a Hatóság úgy dönt, hogy a Finnmarkban és Észak Troms hét településén (Karlsøy, Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord) lévő vállalatok számára az elektromos energiára kivetett adó alól biztosított mentesség nem volt összeegyeztethető az EGT-megállapodás működésével.

2. A CO₂-adórendszerrel való eltérések

a) A cement és leca előállításánál energiatermelési célokra felhasznált szén és koks adómentessége

A norvég kormány nem mutatta be azt, hogy a Környezetvédelmi Irányzatok 46.1.(a) pontja szerinti feltételeket (környezetvédelmi megállapodások vagy hasonló hatású egyéb intézkedések) kielégítették.

2004. január 1. előtt az Európai Közösségben nem voltak a szénre és kocszra vonatkozó harmonizált adók. Emiatt az Irányzatok 46.1.(b) pontjának első francia bekezdése nem volt alkalmazható. A kedvezményezettek teljesen mentesültek a szénre és kocszra kivetett CO₂-adó alól és 2002. január 1-jétől nem vetettek ki egyéb adókat a szén és a kocsz felhasználására. Ennélfogva a Környezetvédelmi Irányzatok 46.1.(b) pontjának második francia bekezdése sem volt alkalmazható.

Következésképpen a Hatóság úgy dönt, hogy a vizsgált támogatási intézkedés nem volt összeegyeztethető az EGT-megállapodás működésével.

b) A papír- és cellulóziparban felhasznált ásványolajokra kivetett CO₂-adó csökkentett kulcsa

Az Irányzatok 46.1. pontja alkalmazható a létező adókra, ha a 46.2. (a) és (b) pontban leírt feltételek megvannak. A 46.2.(a) pont szerint a vizsgált adónak környezetvédelmi szempontból észrevehető pozitív hatással kell rendelkeznie. A 46.2.(b) pont első választási lehetősége előírja azt, hogy az érintett vállalatok eltéréseit az adó elfogadásakor kellett volna meghatározni.

Az ásványi olajokra kivetett CO₂-adó a fosszilis tüzelőanyagok csökkenő felhasználásához vezet és ezt környezetvédelmi szempontból észrevehető pozitív hatásúnak kell tekinteni. A Hatóság megjegyzi azt, hogy a norvég hatóságok által benyújtott információ szerint a papír- és cellulózipar 1999-ben 60 000 tonnával csökkentette a CO₂-kibocsátását. Ezen kívül a norvég kormány jelentése szerint „Norvégia harmadik nemzeti közleménye a Éghajlat-változási keretmegállapodás szerint (2002. június ⁽⁶¹⁾)”:

„... az ipari energiafelhasználásból származó CO₂-kibocsátás a javuló energiahatékonyság és az energia összetétel változásai miatt jelentősen csökkent.... Az ipari ágazatokban az elektromos- és bioenergia energiaforrásként nagymértékben helyettesítette az ásványi olajokat. Ez különösen hangsúlyos a cellulóz- és papíriparban, amely növekvő mértékben használ fakéreg- és egyéb biológiai hulladék termékeket fűtőanyagként.”

A Hatóság emiatt úgy véli, hogy a Környezetvédelmi Irányzatok 46.1.(a) pontjában leírt feltétel fennáll.

⁽⁶⁰⁾ A Hatóság Állami Támogatási Irányzatjának 25. fejezete.

⁽⁶¹⁾ <http://odin.dep.no/archive/mdvedlegg/01/17/T1386032.pdf>.

A papír- és cellulózipar az EGT-megállapodás 1994. január 1-jén történt hatályba lépésénél korábban, 1993. óta fizetett csökkentett kulcsú CO₂-adót az ásványi olajok után. Következésképpen a Hatóság úgy véli, hogy a Környezetvédelmi Iránymutatás 46.1.(b) pontjában leírt előírás szerint az érintett vállalatok eltérését akkor döntötték el, amikor a vizsgált adót elfogadták.

A Környezetvédelmi Iránymutatás 46.1.(b) pontjának első francia bekezdése szerint egy környezetvédelmi adó alóli mentesség indokolt lehet azokban az esetekben, amikor a csökkentés egy harmonizált európai közösségi adóra vonatkozik, és amikor a vállalatok által a csökkentés után ténylegesen befizetett összeg nagyobb marad, mint az európai közösségi minimum, abból a célból, hogy ösztönözzék a vállalatokat a környezetvédelem fejlesztésére.

A norvég kormány által benyújtott információ azt mutatja, hogy a papír- és cellulózipar által az ásványi olajok után fizetett adó csökkentett kulcsa magasabb, mint a közösségi jog szerint a vonatkozó minimális kulcs.

A papír- és cellulózipar által fizetett adókulcs 2002-ben 0,245 NOK/liter (körülbelül 33,62 EUR/1 000 liter) volt, 2003-ban 0,25 NOK/liter (körülbelül 31,25 EUR/1 000 liter) volt és 2004-ben 0,26 NOK/liter volt.

Az Európai Közösségben a 2002. és 2003. évi minimális adókulcsokat az ásványolajok jövedékiadó-mértékének közelítéséről szóló 1992. október 19-i 92/82/EGK tanács irányelvben⁽⁶²⁾ határozták meg. A minimális adókulcs a gázolajra és a kerozinra 0,18 €/1000 liter volt és a nehéz tüzelőolajra 13 €/1000 kg (12,3 € / 1000 liter) volt.

2004. január 1-jétől az energiatermékek jövedéki adójának minimális szintjeit az Energiaadó Irányelv⁽⁶³⁾ szabja meg. A minimális kulcs 21 EUR/1 000 liter a telepített motorokban és egyebekben üzemanyagként felhasznált gázolaj és a kerozin esetében. Tüzelőanyagok esetében a minimális adókulcs 21 EUR/1 000 liter a gázolaj, 0 EUR a kerozin és 15 EUR/1 000 kg (14,3 EUR/1 000 liter) a nehéz tüzelőolajok esetében.

Ennélfogva a 46.1.(b) pont első bekezdésében leírt feltétel teljesül.

A Környezetvédelmi Iránymutatás 46.1. pontja szerint az egy tíz éves időszakra szóló, nem degresszív adócsökkentés indokolt lehet, amennyiben a 46.1. pontban elírt egyéb feltételek teljesülnek. A norvég kormány kérte azt, hogy a Hatóság a hivatalos vizsgálati eljárás részeként hagyja jóvá az ásványi olajokra kivetett CO₂-adó esetében a papír- és cellulózipar számára biztosított jelenlegi adócsökkentést azzal a feltétellel, hogy ez az adócsökkentést 2005-ben eltörlik és annak a lehetősége mellett, hogy a kormány további meghosszabbítást kérhessen.

Ennek alapján a Hatóság úgy véli, hogy 2004. december 31-ig helyénvaló jóváhagyni ezt a támogatást. Ha a norvég kormány fenn kívánja tartani a támogatást 2004. december 31. után, akkor a Felüyeleti és Biróság Megállapodás 3. jegyzőkönyve I. részének 13. cikke szerint értesítenie kell erről a Hatóságot.

Végül a Hatóság megjegyzi azt, hogy a fenti döntés akkor is hatályban marad, ha a CO₂-adó csökkentett kulcsát együtt vetették ki a papír- és cellulóziparnak az alap fűtőolaj adó alóli mentességével. A CO₂-adónak és a fűtőolaj adónak együttesen pozitív környezetvédelmi vonatkozású hatása van, mivel ezek a fosszilis tüzelőanyagok csökkenő felhasználását okozzák. A papír- és cellulózipar mentességet élvez a fűtőolajra kivetett adó alól annak 2000-ben történt bevezetése óta. Emiatt a 46.2. pontban leírt feltételek teljesültek. A Környezetvédelmi Iránymutatás 46.1.(b) pont első francia bekezdése szerinti adóztatás ugyanaz marad, amíg a papír- és cellulózipar csökkentett kulcsú ásványi olajokra kivetett CO₂-adót fizet. Az azonban szükséges, hogy az fűtőolaj alapadó alóli mentesség időben korlátozott legyen. Emiatt ezt az adómentességet az ásványi olajokra kivetett CO₂-adó csökkentett kulcsával együtt csak 2004. december 31-ig lehet engedélyezni, de lehetőséget biztosítva a kormány számára, hogy ennek további meghosszabbítását kérje.

⁽⁶²⁾ HL L 316., 1992.10.31., 19. o.

⁽⁶³⁾ Az energiatermékek és az elektromos energia adózási keretét átalakító 2003/96/EK tanácsi irányelv, fentebb idézve.

D. „ÚJ TÁMOGATÁSSÁ” VALÓ MINŐSÍTÉS 2002. JANUÁR 1-JÉTŐL

a) *A megfelelő intézkedések elfogadásának kötelező hatása*

Az EGT-megállapodás 62. cikkének (1) bekezdése szerint „[az összes létező állami támogatási rendszernek a szerződő felek területén folyamatos felülvizsgálat alatt kell állnia a 61. cikkel való összeegyeztethetőségük szempontjából]”. Továbbá a Felügyeleti és Bíróság Megállapodás 3. jegyzőkönyve I. része 1. cikkének (1) bekezdése szerint, „[az EFTA Felügyeleti Hatóság az EFTA államokkal együttműködve folyamatosan figyelemmel kíséri az említett államok összes támogatási rendszerét. A Hatóság javaslatot tesz az államokban az EGT-megállapodás progresszív fejlődése vagy működése által megkívánt összes intézkedésre]”.

Megfelelő intézkedések javasolhatók, miután az érintett EFTA állam értesítést kap a Hatóság azon előzetes véleményéről, hogy egy létező támogatási rendszer nem, vagy többé már nem összeegyeztethető az EGT-megállapodás működésével.

Vagylagosan, amennyiben egy felülvizsgálatot kezdeményeznek határozatlan számú támogatási rendszerre vonatkozóan, akkor a Hatóság szokás szerint iránymutatást készít, amely meghatározza azokat a feltételeket, amelyek szerint az állami támogatás összeegyeztethetőnek tekinthető az EGT-megállapodás működésével. Az új iránymutatások, mint például a Környezetvédelmi Iránymutatás, azt fejezik ki, hogy a Hatóság hogyan értelmezi és alkalmazza az EGT-megállapodás alapvető állami támogatási szabályait. A Hatóság vélheti úgy, hogy az új iránymutatásokban meghatározott követelményeket nem teljesítő létező támogatási rendszerek nem, vagy többé már nem összeegyeztethetők az EGT-megállapodás működésével. Következésképpen az új iránymutatások elfogadásával kapcsolatban a Hatóság megfelelő intézkedéseként javasolhatja azt az EFTA államoknak, hogy hozzák összhangba a létező támogatási rendszereket ezekkel az új megállapodásokkal. Ezt a következtetést nem kell feltétlenül megelőznie az egyes esetek értékelésének, de a következtetésnek alapja lehet az egyes ágazatokban vagy bizonyos célokra nyújtott támogatás kompatibilitására vonatkozó általános megfontolások összessége.

Emiatt az összes – nem szükségszerűen nevesített – létező támogatási rendszerre vonatkozó megfelelő intézkedések EFTA államokkal együttesen történő elfogadása képezi a Hatóság számára az egyik lehetőséget a létező támogatás folyamatos felülvizsgálatának végrehajtását⁽⁶⁴⁾.

Ha az EFTA állam elfogadja a javasolt intézkedéseket, akkor ezek az intézkedések jogilag kötelezővé válnak az adott állam számára⁽⁶⁵⁾. Az a tény, hogy a támogatás folyósításának új feltételei képezik az EFTA államok és a Hatóság közötti megállapodás eredményét, sem nem módosítja ezen feltételek objektív jelentőségét, sem pedig azok kötelező hatását⁽⁶⁶⁾.

A 2001. május 23-i döntésével a Hatóság elfogadta az új Környezetvédelmi Iránymutatást és megfelelő intézkedéseként javasolta azt, „hogy az EFTA államoknak 2002. január 1-jéig összhangba kellene hozniuk a létező környezetvédelmi támogatási rendszereiket ezekkel az iránymutatásokkal”. A norvég kormány a Kereskedelmi és Ipari Minisztérium 2001. július 6-án kelt levelében jelezte a javasolt megfelelő intézkedésekkel való egyetértését.

⁽⁶⁴⁾ Ezzel összefüggésben lásd: C-242/00 sz. ügy, Németország kontra Bizottság [2002] ECR I-5603, 28. cikk

⁽⁶⁵⁾ C-242/00 sz. ügy Németország kontra Bizottság, fentebb idézve, 28. cikk. A megfelelő intézkedések elfogadásának kötelező hatása jelenleg a Felügyeleti és Bíróság Megállapodás 3. jegyzőkönyve II. részének 19. cikke (1) bekezdésének második francia bekezdésében van világosan meghatározva.

⁽⁶⁶⁾ Ezzel összefüggésben lásd: C-313/90 sz. ügy CIRFS [1993] ECR I-1125, 36. cikk

A javasolt megfelelő intézkedéseknek a norvég kormány által történő elfogadásának kötelező érvénye nem kérdőjelezhető meg állítólagos eljárási pontatlanságokra való hivatkozással, mivel az együttműködési eljárást ez esetben teljes mértékben figyelembe vették. Az EFTA államok írásban kaptak értesítést a Bizottság két új iránymutatásra vonatkozó javaslat tervezetéről, beleértve az előirányzott megfelelő intézkedésekre való hivatkozásokat is. A norvég kormány felhívást kapott arra, hogy nyújtsa be az e javaslatokra vonatkozó észrevételeit. Ezenkívül az EFTA államok két alkalommal kaptak meghívást többoldalú értekezletekre, úgymint 2000. március 21-én és 2000. október 16-án., amikor az új Környezetvédelmi Iránymutatás volt a napirenden. A 2001. április 11-én kelt levélben (01-2734-D sz. dok.) a norvég kormány felhívást kapott a Hatóság végleges Környezetvédelmi Iránymutatás tervezetére vonatkozó észrevételeinek benyújtására, beleértve a Bizottság által az iránymutatásra vonatkozóan elfogadott módosításokat, amelyek az EGT vonatkozású ügyek figyelembe vétele céljából váltak szükségessé. A Környezetvédelmi Iránymutatás tervezete hivatkozást tartalmazott az előirányzott megfelelő intézkedésekre. Végül 2001 áprilisában a Hatóság és a norvég kormány képviselői között lezajlott egy kétoldalú értekeztet, ahol részletesen megvitatták a Környezetvédelmi Iránymutatást és az előirányzott megfelelő intézkedéseket.

b) *A kötelező érvény következményei*

A következetes közösségi gyakorlattal ⁽⁶⁷⁾ összhangban a Hatóság úgy véli, hogy a javasolt megfelelő intézkedéseknek a norvég kormány által történő elfogadásának kötelező érvénye maga után vonja azt, hogy a Norvégia által elvállalt kötelezettségek megszegésével biztosított támogatás „új támogatást” képez attól a naptól kezdve, amikor Norvégia megígérte azt, hogy összhangba hozza a támogatási rendszereit a Környezetvédelmi Iránymutatással (azaz 2002. január 1-jétől).

A megfelelő intézkedések elfogadására vonatkozó javaslattal a Hatóság felkérte az EFTA államokat, hogy a megadott mértékben tartózkodjanak azon támogatás-folyósítási jogaik gyakorlásától, amelyek az ez idáig alkalmazandó szabályokból származtak. A megfelelő intézkedések elfogadására vonatkozó kérés önmagában nem vonja maga után egy támogatási rendszer újként vagy létezőként történő besorolását. Ezzel ellentétben a megfelelő intézkedéseknek az állam által történő elfogadása maga után vonja az államnak azon ígéretét, hogy a javasolt megfelelő intézkedések betartása céljából a jogszabályait (szükség esetén) egy megadott időpontig megváltoztatja. Az említett időpontot követően a megfelelő intézkedésekkel nem összeegyeztethető bármilyen támogatást a továbbiakban új támogatásnak kell tekinteni. Ennélfogva amint azt a Bíróság a „CIRFS” esetben fenntartotta, a Bizottság (a Hatóság) számára biztosított mérlegelési jog kitöltésére vonatkozó új szabályok tagállamok általi elfogadásának „hatása, többek között, a alkalmazási körébe tartozó egy bizonyos támogatás korábban kiadott engedélyének visszavonása és ezáltal új támogatásnak minősíteni, valamint előzetes értesítési kötelezettség alá vetni azt” (a kiemelés innen származik) ⁽⁶⁸⁾. E tekintetben egy állam által elfogadott megfelelő intézkedések helyettesítik a Hatóság hivatalos vizsgálati eljárását az összes létező támogatási rendszerrel szemben; ennek a vizsgálatnak az lenne a célja, hogy a Hatóság egy jogerős és kötelező érvényű határozattal érvényesítse azt a követelményt, miszerint a létező támogatási rendszereket összhangba kell hozni az új irányelvek követelményeivel. Az e határozatban megállapított teljesítési időpontot követően folyósított támogatást „új támogatásnak” kell tekinteni.

Ennek megfelelően a Hatóság nem ért egyet a norvég kormánnyal és a PIL-lel arra vonatkozóan, hogy a megfelelő intézkedések elfogadása előtti „létező támogatás” jellemzőkkel rendelkező támogatási rendszerek csak az egyes rendszereknek egy a hatóság által tett olyan megállapítást tartalmazó egyedi felmérését követően minősíthetők át „új támogatássá”, mely megállapítás szerint az adott rendszer nem összeegyeztethető az iránymutatásokkal.

⁽⁶⁷⁾ Vö. pl. a C 42/2003 sz. állami támogatással – Svédország; az E 10/2000 sz. állami támogatással – Németország; és a C 37/2000 sz. állami támogatással – Portugália.

⁽⁶⁸⁾ A korábban idézett 313/90 sz. ügy, CIRFS, 35. cikk.

A Hatóság azt sem fogadja el, hogy különbséget tettek egyrészt a nemzeti jogban specifikusan meghatározott rendelkezésekkel kapcsolatos megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslatok, másrészt pedig az általános jellegű javaslatok között. A fent említett CIFRS ügyben a vonatkozó megállapodás szerinti intézkedéseket (az úgynevezett „diszciplína”) általánosságban fogalmazták meg⁽⁶⁹⁾. Ezenfelül a Bizottság nem tett megállapításokat arra vonatkozóan, hogy a megszegett intézkedés a szóban forgó diszciplína. Mindamelllett a Bíróság úgy találta, hogy vizsgált nemzeti intézkedés új támogatást képezett azon mértékben, hogy ez nem felelt meg az említett „diszciplínának”⁽⁷⁰⁾. Valójában bármilyen egyéb következtetés nehezen lett volna összeegyeztethető a fent említett eseti joggal, amely szerint a megfelelő intézkedések elfogadásának kötelező érvénye nem függ attól, hogy a hatóság végrehajtotta-e vagy sem a létező támogatási rendszerek egyedi felülvizsgálatát a megfelelő intézkedések javasolása előtt⁽⁷¹⁾.

Ennélfogva az a tény, hogy a Hatóságnak a megfelelő intézkedések javasolására vonatkozó határozata az egyes támogatási rendszerekre vonatkozó specifikus intézkedések javasolása nélkül az új Környezetvédelmi Iránymutatásra hivatkozott, nem vonja maga után azt, hogy a megfelelő intézkedések Norvégia által történt elfogadásával nem összeegyeztethető támogatás nem minősül át új támogatássá a megfelelési időpont elmúltával. Ez pusztán azt jelentette, hogy magán a norvég kormányon múlt az, hogy végrehajtsa a szükséges felmérést arra vonatkozóan, hogy mely támogatási rendszert kellett megváltoztatni, figyelemmel a Hatóság bármilyen későbbi ellenőrzésére.

Ugyanezen okból a Hatóság lényegtelennek tartja azt, hogy a megfelelő intézkedések Norvégia általi elfogadása nem vonja maga után azt, hogy a kormány elismerte azt, hogy a vizsgált támogatási rendszerek megsértik az állami támogatási szabályokat.

A nyitó határozatra vonatkozó észrevételeiben a norvég kormány vitatta azt, hogy kiadott megfelelő intézkedések nem képezhettek elegendő jogalapot a visszafizetésekre. A Hatóság véleménye szerint ez az észrevétel helyes, de lényegtelen. Igaz az, hogy a visszafizetés nem alapulhat pusztán a megfelelő intézkedések elfogadásából származó kötelezettségek megszegésén. Egy lehetséges visszafizetési rendelkezés egy a kérdéses támogatási intézkedéseket az EGT-megállapodás működésével összeegyeztethetetlennek találó határozaton kell alapulnia (vö. a Felügyeleti és Bíróság Megállapodás 3. jegyzőkönyve II. részének 14. cikkével). Ezenfelül egy ilyen negatív határozatot meg kell előznie egy az egyes támogatási rendszerekre kiterjedő hivatalos vizsgálati eljárásnak. Ez azonban nem jelenti azt, hogy egy támogatási rendszer csak egy az egyes támogatási rendszerekre kiterjedő hivatalos vizsgálati eljárást lezáró határozatot követően minősíthető „új támogatásnak”. Erre vonatkozóan a helyzet nem különbözik azoktól az esetektől, ahol a támogatást új támogatásnak minősítették, mert ezt a támogatást egy jóváhagyott támogatási rendszerben meghatározott feltételek figyelembevétele nélkül vagy egy ilyen támogatási rendszer befejezését követően folyósították. Az ilyen esetekben a valamelyik EFTA államnak a támogatás folyósítás új feltételei betartására vonatkozó kötelezettség-vállalásának megszegésével folyósított támogatás vagy egy összeegyeztethetetlen támogatás egy adott időpontban történő megszüntetése új támogatásnak minősítendő. Ezen felül ugyanezekben az esetekben a végső döntés csak egy hivatalos vizsgálati eljárás végrehajtását követően hozható meg arról, hogy vajon a támogatás a jóváhagyott támogatás alkalmazási körébe vagy azon kívül esik. Ennek ellenére a jóváhagyott rendszereken (vagy kötelező érvényű feltételeken) kívül folyósított ilyen támogatásnak attól a pillanattól kell új támogatást képeznie, amikor folyósították, és nem attól az időponttól, amikor a Hatóság elfogadta a (negatív) záró határozatot⁽⁷²⁾.

Következésképpen a hatóság fenntartja azt a véleményét, hogy az elektromos energiára kivetett adó alóli ágazati mentességet és regionális eltéréseket, valamint a cement- és lecaipar számára az energiatermelés céljára használt szénre és koksra kivetett CO₂-adó alól biztosított, 2002. január 1-jétől alkalmazandó és az új Környezetvédelmi Iránymutatásban meghatározott követelményekkel összeegyeztethetetlen mentességet új támogatásnak kell tekinteni.

⁽⁶⁹⁾ Vö. a Meghallgatási jelentés [1993] ECR-1151 14. cikkével.

⁽⁷⁰⁾ Hasonló módon, a fent említett, a svéd környezetvédelmi adókra vonatkozó nyitó határozatban a Bizottságnak az volt a véleménye, hogy a megfelelő intézkedések Svédország által történt elfogadásának önmagában az volt a hatása, hogy az addig létező támogatást új támogatássá minősítette olyan mértékig, hogy a támogatási rendszerek nem összeegyeztethetők az új iránymutatásokkal. Ugyanúgy mint a jelenlegi esetben, a Bizottság a nyitó határozat elfogadását megelőzően nem hajtotta végre a különböző svéd rendszerek semmilyen egyedi felmérését, vö. a C 42/2003 sz. állami támogatással.

⁽⁷¹⁾ A korábban idézett C-242/00 sz. ügy, 28. cikk.

⁽⁷²⁾ A C-36/00 sz. ügy, Spanyolország kontra Bizottság [2002] ECR I-3243, 24., 25. és 32. cikkek.

E. VISSZAFIZETÉS

a) *Törvényi elvárások*

Az elektromos energiára kivetett adó alóli ágazati mentességről és regionális eltérésekről valamint a cement- és lecaipar számára az energiatermelés céljára használt szénre és kokszra kivetett CO₂-adó alól biztosított mentességről nem értesítették a Hatóságot, és a támogatást az EGT-megállapodás 61. cikke (3) bekezdésének (c) pontjában és az új Környezetvédelmi Iránymutatásban meghatározott rendelkezésekkel ellentétesen folyósították. Ezek az adómentességek emiatt 2002. január 1. után jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatást képeztek. Ezt a támogatást emiatt vissza kell fizetni olyan mértékig, hogy ne legyen összeütközésben az EGT törvény általános alapelveivel, nevezetesen a kedvezményezett részéről fennálló törvényi elvárásokkal ⁽⁷³⁾.

A Bíróság esetjoga szerint egy gondos kereskedőnek képesnek kell lennie ellenőrizni azt, hogy az alkalmazandó eljárási szabályok szerint új támogatás lépett hatályba, nevezetesen az EK 88. cikke, amely megfelel a Felügyeleti és Bíróság Megállapodás 3. jegyzőkönyve I. része 1. cikkének. Emiatt az említett rendelkezés megszegésével folyósított új támogatás kedvezményezettje csak kivételes körülmények között állíthatja azt, hogy a támogatás visszafizetését meggátló törvényi elvárásai voltak ⁽⁷⁴⁾.

Jelen esetben az adott jogellenes támogatást eredetileg létező támogatásként tekintették. E támogatás csak 2002. január 1-jétől vált új támogatássá a javasolt megfelelő intézkedések norvég kormány által történt elfogadásának következményeként. Emiatt felmerül a kérdés, hogy a támogatás gondos kedvezményezettjei mikor kapták meg a megfelelő figyelmeztetésül szolgáló kielégítő információt arról, hogy az adott támogatás jogellenes formájú támogatás lehet, vagy már azzá is vált.

A Hatóság véleménye szerint a Hatóság megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslatának kihirdetése nem biztosított az érintett cégek számára ilyen információt. Először, a javaslat önmagában nem vonta maga után azt, hogy bármely létező támogatási rendszer státusza átváltozott új támogatási rendszeré. Ez csak akkor következett be, miután az adott EFTA állam már elfogadta a megfelelő intézkedéseket. Másodsor, az új Környezetvédelmi Iránymutatás 70. bekezdésében (amelyre a megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslat hivatkozott) kimondták azt, hogy az EFTA államoktól érkező válasz hiányát a Hatóságnak úgy kell tekintenie, hogy az adott állam nem értett egyet a javasolt intézkedésekkel.

Ezzel szemben a Hatóságnak az a véleménye, hogy a javasolt megfelelő intézkedéseknek az EFTA állam által történt elfogadásának a javasolt intézkedésekkel együtt történő kihirdetése a gondos kedvezményezett számára elegendő információt szolgáltatott arra vonatkozóan, hogy a kapott támogatásnak összhangban kellett lennie a környezetvédelmi Iránymutatással. Ennélfogva a kedvezményezettek abban a helyzetben lehettek, hogy felmérhessék azt, hogy vajon az EFTA állam által jóváhagyott teljesítési határidőt követően az adott támogatási rendszer összeegyeztethető lesz-e a Környezetvédelmi Iránymutatással. Minthogy azonban a Felügyeleti és Bírósági Megállapodásnak az EK ügyrendi Állami Támogatási Rendeletét ⁽⁷⁵⁾ magában foglaló 3. jegyzőkönyve még nem lépett hatályba akkor, amikor Norvégia elfogadta a megfelelő intézkedéseket, a Hatóság – amint az a Felügyeleti és Bíróság Megállapodás 3. jegyzőkönyve II. részének a 26. cikke (1) bekezdésében előre elrendelték – nem hirdette ki a megfelelő intézkedéseknek a norvég kormány által történt elfogadását. A megfelelő intézkedések elfogadására vonatkozó információt csak a Hatóságnak az erre az esetre vonatkozó hivatalos vizsgálati eljárásának megindításáról szóló határozatában hirdették ki.

⁽⁷³⁾ Lásd a Felügyeleti és Bíróság Megállapodás 3. jegyzőkönyve II. részének 14. cikkét és a 3. jegyzőkönyv 2003. augusztus 28-i hatályba lépését megelőzően a Hatóság Állami Támogatási Iránymutatása 6. fejezetének 6.2.3. pontját.

⁽⁷⁴⁾ Vö. a C-169/95 sz. ügy: Spanyolország kontra Bizottság [1997] ECR I-135, 51. bekezdés; a C-24/95 sz. ügy: Alcan Deutschland [1997] ECR I-1591, 25. bekezdés; és T-55/99 sz. ügy: Confederación Española de Transporte de Mercancías (CEM) [2000] ECR II-3207, 121–131. bekezdések.

⁽⁷⁵⁾ Az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet.

Az említett nyitó határozatot 2003. február 6-án az Európai Unió Hivatalos Lapjában és annak az EGT-kiegészítésében hirdették ki ⁽⁷⁶⁾. Ezenfelül a hirdetmény nem csak norvég kormány által történt elfogadásról tartalmazott információt, de megadta a vizsgált nemzeti támogatási rendszereket, amelyek jogellenes és összeegyeztethetetlen jellegűek lehetnek. Végül kifejezetten bejelentették azt, hogy a Hatóságnak az volt a kiinduló véleménye, hogy bármely olyan támogatást, amelyet összeegyeztethetetlennek találunk az új Környezetvédelmi Iránymutatással, visszafizetésre kötelezett új támogatásként kell tekinteni. Ez okból a Hatóságnak az a véleménye, hogy legkésőbb a nyitó határozat kihirdetésének időpontját követően a gondos kedvezményezetteknek többé nem lehetnek jogszerű elvárásai arra nézve, hogy a támogatás még jogszerű és összeegyeztethető jelleggel rendelkezzék ⁽⁷⁷⁾.

A fentiekből az következik, hogy a 2003. február 6. és 2003. december 31. között a feldolgozó- és bányászati ipar és a Finnmarkban és Észak Troms hét településén lévő vállalatok számára az elektromos energiára kivetett adó alóli mentesség formájában biztosított támogatást a kedvezményezetteknek vissza kell fizetniük.

A cement- és lecaipar számára az energiatermelési célra felhasznált szén és koksztól után fizetendő CO₂-adó alóli mentességre – ami 2002. december 31-ig volt hatályos – vonatkozóan a Hatóság úgy dönt, hogy figyelemmel a jogi elvárások fenti felmérésére, nem kell visszafizetni az adót.

b) *A visszafizetendő összeg*

A Környezetvédelmi Iránymutatás 46.1.(b) pontjának második francia bekezdése szerint a kedvezményezettek kötelesek befizetni az olyan nemzeti adó jelentős részét, amely nincs összhangban egy európai közösségi szinten harmonizált adóval. E követelmény logikai alapja az, hogy ösztönző lehetőséget hagyjanak a kedvezményezettek számára a környezetvédelmi teljesítményük javítására. Ugyanezt az alapelvet tartalmazza a Környezetvédelmi Iránymutatás 46.1.(b) pontjának első francia bekezdése is, amely előírja azt, hogy egy harmonizált közösségi adóval megegyező adó csökkentései engedélyezhetők, ha a kedvezményezettek által ténylegesen fizetett összeg nagyobb marad, mint az európai közösségi minimum – „ösztönző lehetőséget hagyása céljából a kedvezményezettek számára a környezetvédelmi teljesítményük javítására”.

Mivel 2002. január 1. és 2003. december 31. között nem volt harmonizált európai közösségi adó, amikor az elektromos energiára kivetett adótól való eltérések alkalmazhatók voltak, ezeket a harmonizált adókat 2004. január 1-jei hatállyal az Energiaadó Irányelvben határozták meg. Az Energiaadó Irányelv határozottan figyelembe veszi a környezetvédelmi célokat (vö. a 3., 6., 7. és 12. preambulumbekkezdésekkel). Ennek alapján a Hatóság úgy véli, hogy a vállalatok által megfizetett, az Energiaadó Irányelvben meghatározott európai közösségi minimummal azonos összeg ösztönzést biztosít a vállalatok számára a környezetvédelmi teljesítmény javítására. A Hatóság emiatt elfogadta azt, hogy egy az Energiaadó Irányelvben az elektromos energiára meghatározott minimális adókulccsal, azaz 0,5 EUR/MWh-val, megegyező adó is megfelel a nemzeti adónak a Környezetvédelmi Iránymutatás 46.1.(b) pontjának második francia bekezdése szerinti jelentős hányadának ⁽⁷⁸⁾. Ennélfogva az, amit a vissza kell fizetni, az a nemzeti adó egy olyan jelentős része, amely legalább egyenlő az Energiaadó Irányelvben az elektromos energia esetében meghatározott minimális adókulccsal.

⁽⁷⁶⁾ Lásd a 6. lábjegyzetet.

⁽⁷⁷⁾ Valójában valószínűnek tűnik az, hogy a legtöbb kedvezményezett tudomást szerzett a megfelelő intézkedések Norvégia által történt elfogadásáról és a támogatási rendszerek összeegyeztethetőségére vonatkozóan felmerültek kétségek már 2002 májusában, amikor a nyilvánosság értesült erről a norvég kormány módosított 2002. évi költségvetéséből, 2002 októberében, amikor a kormány közzétette a Hatóság nyitó határozatára vonatkozó észrevételeit az interneten, valamint ezenfelül nyilvánosságra hozta a nyitó határozat lényegi tartalmát a 2003. évi állami költségvetésben, vagy pedig legkésőbb 2002 decemberében, amikor a kormány közzétett egy jelentést az új Környezetvédelmi iránymutatás által az elektromos energiára kivetett adóra gyakorolt következményekről.

⁽⁷⁸⁾ Ez összhangban van a Bizottság gyakorlatával (vö. a C33/2003 sz. állami támogatással – Ausztria), jóllehet a Bizottság az Energia Adózási Irányelv elfogadása előtt az általános adókulcs csak 20-25 százalékát tekintette a nemzeti adó jelentős részét kitevő összegnek (Az N. 449/2001 sz. állami támogatás – Németország; az NN 3A/2001 és NN 4A/2001 sz. állami támogatások – Svédország).

F. ZÁRÓ KÖVETKEZTETÉSEK

Az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése értelmében az elektromos energiára kivetett adó alóli ágazati mentességek és regionális eltérések állami támogatást képeztek. A Hatóság úgy dönt, hogy ezek az intézkedések összeegyeztethetetlenek az EGT-megállapodás működésével. A kamattal terhelt visszatérítést ⁽⁷⁹⁾ a 2003. február 6-tól kapott támogatásra vonatkozóan kell végrehajtani.

Továbbá a Hatóság úgy dönt, hogy a nyersanyagként vagy redukáló hatóanyagként felhasznált szénre és kokszra kivetett adó az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése értelmében nem képezett állami támogatást. Hasonlóképpen a Hatóság úgy dönt, hogy sem a szénre és kokszra kivetett SO₂-adó eltörlése, sem pedig az olajfinomítók kibocsátására kivetett SO₂-adó 2002. január 1-jétől történt eltörlése az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése értelmében nem képezett állami támogatást.

Másrészt a cement- és lecaiparban energiatermelési célra felhasznált szénre és kokszra kivetett CO₂-adó alóli mentesség az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése értelmében állami támogatást képezett. A Hatóság nem dönthet úgy, hogy ez a támogatási intézkedés összeegyeztethető volt az EGT-megállapodás működésével. Ezen adóintézkedéssel kapcsolatban azonban nem történik visszafizetés.

A Hatóság arról is döntött, hogy a papír- és cellulóziparban felhasznált ásványi olajokra kivetett CO₂-adó csökkentett kulcsa az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése értelmében állami támogatást képez. A Hatóságnak az a véleménye, hogy a papír- és cellulózipar esetében alkalmazott csökkentett kulcs összeegyeztethető az EGT-megállapodás működésével, különösen annak a 61. cikke (3) bekezdésének (c) pontjával, 2004. december 31-ig a Környezetvédelmi Iránymutatással együttesen.

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. Az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése értelmében a következő norvég intézkedések képeznek állami támogatást:
 - a) a feldolgozó- és bányászati iparágaknak az elektromos energiára kivetett adó alóli mentessége;
 - b) a Finnmarkban és Észak Troms hét településén (Karlsøy, Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord) lévő vállalatok számára az elektromos energiára kivetett adó alóli mentesség;
 - c) a cement- és lecaiparban energiatermelési célra felhasznált szénre és kokszra kivetett CO₂-adó alóli mentesség;
 - d) a papír- és cellulóziparban felhasznált ásványi olajokra kivetett CO₂-adó csökkentett kulcsa.
2. A nyersanyagként vagy redukáló hatóanyagként felhasznált szénre és kokszra kivetett CO₂-adó alóli mentesség az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése értelmében nem képez állami támogatást.
3. A szénre és kokszra kivetett SO₂-adó eltörlése, és az olajfinomítók kibocsátására kivetett SO₂-adó 2002. január 1-jétől történt eltörlése az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése értelmében nem képez állami támogatást.
4. Az e határozat 1. pontjában említett intézkedések 2002. január 1-jétől új támogatást képeznek.
5. Az e határozat 1. d) pontjában említett intézkedés 2004. december 31-ig összeegyeztethető az EGT-megállapodás működésével.
6. Az e határozat 1. a), b) és c) pontjaiban említett intézkedések nem összeegyeztethetők az EGT-megállapodás működésével.

⁽⁷⁹⁾ Lásd a Felügyeleti és Bíróság Megállapodás 3. jegyzőkönyve II. része 14. cikkének (2) bekezdését és az Állami Támogatási Iránymutatás 34. fejezetét.

7. Az e határozat 1. c) pontjában említett összeegyeztethetetlen támogatás esetében nem szükséges visszafizetni az adót.
8. Az e határozat 1. a) és b) pontjaiban említett összeegyeztethetetlen támogatást a kedvezményezetteknek 2003. február 6-tól kezdődően vissza kell fizetniük. A visszafizetést haladéktalanul végre kell hajtani a nemzeti jog eljárásai szerint, feltéve hogy azok lehetővé teszik a határozat azonnali és hatályos végrehajtását. A visszafizetett összegnek meg kell egyeznie a nemzeti adó egy jelentős részével, de legalább az Energiaadó Irányelvben (2003/96/EK tanácsi irányelv) meghatározott 0,5 EUR/MWh minimális kulccsal. A visszafizetendő adónak tartalmaznia kell a kamatot, attól az időponttól kezdve, amikor az adó a kedvezményezettek rendelkezésére állt egészen a visszafizetésig. A kamatot a regionális támogatás egyenértékének kiszámítására használt referenciakulcs alapján kell kiszámítani, és évente kell kamatos kamatot alkalmazni.
9. A norvég kormány e határozat kézhezvételétől számított két hónapon belül köteles értesíteni a Hatóságot az e határozat betartása céljából hozott intézkedésekről.
10. Ennek a határozatnak a Norvég Királyság a címzettje.
11. E határozat angol nyelvű változata hiteles.

Kelt Brüsszelben, 2004. június 30-án.

az EFTA Felügyeleti Hatósága részére

Hannes HAFSTEIN

elnök

Einar M. BULL

a kollégium tagja
